

VILNIAUS UNIVERSITETAS
TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR POLITIKOS MOKSLŲ
INSTITUTAS

POLITIKOS MOKSLŲ BAKALAURO PROGRAMA

ARNAS MIKULSKIS

IV KURSO STUDENTAS

KANDIDATŲ Į 2019 M. LR PREZIDENTO RINKIMUS RĖMINIMAS „LIETUVOS RYTE“

DARBO VADOVAS:

NERIJUS MALIUKEVIČIUS

VILNIUS, 2019 M.

BAKALAURO DARBO PRIEŠLAPIS

Bakalauro darbo vadovo/ės išvados dėl darbo gynimo:

.....
.....
.....

.....

.....

(data)

(parašas)

(v., pavardė)

Bakalauro darbas įteiktas gynimo komisijai:

.....

.....

(data)

sekretoriaus/ės parašas)

(Gynimo komisijos

Bakalauro darbo recenzentas/ė:

.....

(v., pavardė)

Bakalauro darbų gynimo komisijos įvertinimas:

.....

Komisijos pirmininkas/ė:

Komisijos nariai:

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

Patvirtinu, kad įteikiamas darbas yra:

1. Atliktas mano paties ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose;
2. Nebuvo naudotas kitame Institute/Universitete Lietuvoje ir užsienyje;
3. Nenaudoja šaltinių, kurie nėra nurodyti darbe, ir pateikia visą panaudotos literatūros sąrašą.

Susipažinau su rašto darbų metodiniais nurodymais ir žinau, jog už rašto darbo plagijavimą baudžiama šalinimu iš universiteto.

Arnas Mikulskis

BIBLIOGRAFINIO APRAŠO LAPAS

Mikulskis A. Kandidatų į 2019 m. LR prezidento rinkimus rėminimas „Lietuvos ryte“ : Politikos mokslų specialybės , bakalauro darbas / VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas; darbo vadovas N. Maliukevičius. – V., 2019. – 58 p.

Reikšminiai žodžiai: rėminimo teorija, rinkimai, Lietuvos rytas, žiniasklaida.

Šiame darbe nagrinėjamas trijų populiariausių kandidatų į 2019 m. LR prezidento rinkimus rėminimas „Lietuvos ryto“ dienraštyje nuo 2019 m. sausio 17 d. iki 2019 m. gegužės 3 d. Apžvelgiama žiniasklaidos poveikio politiniam gyvenimui problematika ir viena šio poveikio tyrimo krypčių – rėminimo teorija.

Tyrime atliekama kiekybinė ir kokybinė turinio ir rėmų analizė, tirianti G. Nausėdos, S. Skvernelio ir I. Šimonytės rėminimą dienraštyje. Remiantis literatūra, deduciniu metodu nustatyti žaidimo, problemos ir lyderystės rėmai. Tyrimo eigoje indukcinio metodu nustatytas pašaiPOS rėmas. Atlikta kiekybinė rėmų analizė atskleidžia skirtingų rėmų dažnumą, kaitą tyrimo laikotarpiu bei parametrus, tuo tarpu kokybinė analizė leidžia pamatyti, kaip konkretūs rėmai formuojami, kaip iškyla dominuojantis rėmas. Aptariamas bendras rėminimas ir atskiras kiekvieno kandidato rėminimas.

Turiny

Įvadas	6
1. Teorinis pagrindas.....	12
1.1 Rėminimo teorija	12
1.2 Źaidimo rėmas prieš problemos rėmą	14
1.3 Kaip nustatyti?	17
2. Metodologija.....	20
2.1 Kandidatai	21
2.2 Laikotarpis	21
2.3 Rėmai	22
2.4 „Lietuvos rytas“	23
2.5 Atranka.....	23
3. Tyrimo rezultatai.....	25
3.1 Kiekybinė dalis.....	25
3.1.1 Bendri duomenys	25
3.2 Kokybinė dalis.....	30
3.2.1 Bendra analizė.....	30
3.2.4 Lyderystės rėmas.....	39
Išvados.....	44
Literatūros sąrašas.....	47
Priedai	53
Išsamūs analizės duomenys	53

Ivadas

Vargu, ar kas abejoja žiniasklaidos įtaka mūsų gyvenimuose. Pasak šiuolaikinės žurnalistikos tėvu praminto V. Lipmano, žiniasklaida yra svarbiausias tiltas tarp pasaulio „ten“ ir vaizdinių mūsų galvose.¹ Žiniasklaidos įtaka neabejoja ir L. Bielinis, teigiantis, kad nuolatinis žiniasklaidos vartojimas tampa neatsiejama mūsų buities ir net būties dalimi.² Tai mums tapę įpročiu, refleksu. Dažniausiems žiniasklaidos subjektams – politikams – ji irgi būtina ne mažiau už orą. Politikai ima suvokti, kad kuo toliau, tuo labiau dienotvarkė formuojama stebint jos trimitavimą masinės žiniasklaidos priemonėse, o tylintis politikas nustoja egzistuoti.³ Kad žiniasklaida – ketvirtoji valdžia, savo rankose laikanti leidžiamąją, vykdomąją ir teisminę valdžią, yra ne skambus mitas, o mokslininkų pripažįstama realybė.⁴

Tie, kas šiame žaidime dalyvauja, turi susitaikyti su realybe, kad laisvoje šalyse žiniasklaidos ir politikų santykiai balansuoja ant peilio ašmenų, o dažnai jas lydi atviro arba slapto konflikto šešėlis. Pasak A. Lukošaičio, politikai žiniasklaidos ir nori, ir bijo.⁵

Mokslininkas įsitikinęs, kad žiniasklaidai ir politinei sistemai būdingas integralumas.⁶ Anot jo cituojamų politologų, politinė sistema – tai institucijos ir procesai, jų tarpusavio sąveika, per kurią paskirstomos politinės vertybės, o žiniasklaida laikytina viena iš politinių vertybių skirstymo instrumentų. Jos galios, įtakos ir objektyvumo lygis ypatingai išryškėja bendroje valtyje su kitais politinio proceso veikėjais ir atliekant pagrindinę – informacijos suradimo, pateikimo ir nuomonės formavimo funkciją.

Žiniasklaidos funkcijos šiandien platesnės, nei anksčiau. Pastebima, kad anksčiau pagrindinė reporterio funkcija buvo apibendrinti tai, ką politikai tądien pasakė bei parašyti to pasisakymo kontekstą. Tuo tarpu šiandien reporteriai drąsiau kuria vientisą naratyvą iš atskirų dalių, pasakojantį greičiau jų pačių interpretaciją.⁷

Ši interpretacija dažnai turi neigiamą toną. Štai T. Pattersonas mano, kad JAV žiniasklaida nuo Šaltojo karo laikų ėmė vaizduoti kandidatus į prezidentus vis labiau kaip nepataisomus melagius ir veidmainius. Todėl objektyvumas šiandien reiškia „nuolatinį, agresyvų ir cinišką skepticizmą,

¹ Lippman, Walter. *Public Opinion*. New York: Free Press, 1922/1997.

² Bielinis, Laurus. *Visuomenė, valdžia ir žiniasklaida: Prieštaranga komunikacinė simbiozė*. Vilnius: Eugrimas. 8 p.

³ Bielinis, 2005. 60 p.

⁴ Patterson, T. E. *Democracy and the Media. A comparative perspective*. Cambridge University Press. Editorial: *The United States: news in a free market society by in „Democracy and the Media. A comparative perspective“ by Richard Gunther and Anthony Mughan*, 2000 249 p.

⁵ Žiniasklaida ir rinkimai, seminaras. *Žiniasklaida ir rinkimai: Respublikinio seminaro, įvykusio 2000 m. vasario 29 d. Vilniuje, pranešimų tezės*. Vilnius: F. Eberto fondas, 2000. 27 p.

⁶ Ten pat., 26 p

⁷ *Media and elections*, 1995. 35 p.

tolygiai nutaikytą į visus kandidatus“.⁸ Pasak šio mokslininko, tyrusio trisdešimt metų dienraščio „The New York Times“ pirmajame puslapyje spausdintus straipsnių pristatymus, interpretacijos (vietoje aprašymų) nuo 8 % padažnėjo iki 80 % dienraščio numerių. Be to, ciniškumu dažnai kaltinamas žaidimo rėmas užčiuopiamas kone dvigubai dažniau, o teigiamai apie kandidatą atsiliepiančių straipsnių sumažėjo nuo 75 % 1960 m. iki 40 % 1988 m. Per tą patį laikotarpį atliktos apklausos rodo, kad amerikiečių nepasitenkinimas abiejų partijų pagrindiniais kandidatais ūgtelėjo nuo 20 iki 50 %.

Pasak L. Bielinio, nesibaigiančio spaudos–politikų karo kaltininkė yra pati visuomenė. Juk tuo pat metu ji reikalauja ir objektyvumo, ir realybės atspindėjimo pagal tai, kaip ją nori matyti kritikuojantieji (skaitytojai, žiūrovai, klausytojai).⁹ Negana to, naujienos visų pirma turi būti auditorijai įdomios, kitaip komercinė žiniasklaida neišsilaikys.

Žiniasklaidoje pateiktas žodis ilgą laiką (bent jau iki *fake news* kultūros išplitimo) daugelio vartotojų buvo tapatinamas su tiesa.¹⁰ Kai neturime tiesioginių įvykio žinių, tampame priklausomi nuo žiniasklaidos mums pateikiamos informacijos, o tuo pačiu – jos supratimo ir interpretacijos.¹¹ Apskritai daugeliu klausimų neturime tvirtos nuomonės, o dažnai net ir bendro supratimo.¹² Tai galbūt ir yra dalis priežasties, kad žiniasklaidos teikiama žinutė paaikškinimą dažnai laikome realybės sinonimu. Juk mažas vaikas, neturėdamas žalio supratimo apie didžiulį jį supantį pasaulį, nė nesusimąstydamas tikės tuo, ką apie šį pasaulį jam aiškina tėvas ar motina. Medijos vartotojas lygiai taip ne visada susimąsto, kad pamatytas reportažas ar perskaitytas straipsnis gali būti netiesa, iškreipta tiesa, ne pilna tiesa arba ne vienintelė tiesa. Paminėtina, kad žiniasklaida neatspindi realybės, o greičiau ją formuoja, kadangi bet koks jos publikuotas atvaizdavimas bus subjektyvus.¹³

Žiniasklaida mummyse užima tokią svarbią vietą, kad net progresą politikos kultūroje mes iš dalies ėmėme tapatinti su politine komunikacija – taigi, ir žiniasklaida. Tai taip pat pasireiškia Lietuvoje, kur per paskutinį dešimtmetį nemažai pasiekta politikos skaidrinime: duomenų apie politikus viešinimu, pagarbos žurnalistams augimu, augančiu institucijų bendradarbiavimu su žiniasklaida.

Pasak žiniasklaidos teoretiko McQuailo, galime būti garantuoti dėl konkrečių žiniasklaidos mums daromų poveikių (pvz., išgirdę orų prognozę prieš eidami į paskaitas pasiimsime skėtį; nusipirksime naują reklamuojamą šampūną, eisime žiūrėti filmo, kurio pristatymą perskaitėme „Savaitėje“), tačiau sunku nuspėti bendrą, platųjį poveikį ir suprasti, kiek tokį poveikį lėmė žiniasklaida, o kiek

⁸ Patterson, Thomas E. *Out of order*, New York: Alfted A. Knopf., 1993.

⁹ Bielinis, 62 p.

¹⁰ Bielinis, 60 p.

¹¹ Bob Franklin, Martin Hamer, Mark Hanna, Marie Kinsey, John Richardson. *Key Concepts in Journalism Studies*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, 2005. 85 p.

¹² Sausser Th. *Nous sommes ici par la volonte des medias*. Paris: Laffon, 1990. 34 p.

¹³ Renckstorf, K. *Media use as social action: a theoretical perspective*. *Media use as social action. A European approach to audience studies*. Ed. by K. Renckstorf, D. McQuail, N. Jankowski. London: John Libbey, 1996. 18-31 p.

– kiti veiksniai.¹⁴ Priešingai, nei kruviname praėjusio amžiaus viduryje, šiandien jau nebemanoma, kad žiniasklaida – visagalė „stebuklingų kulų“ šaudytoja, gebanti savo vartotojams įskiepyti bet kokią pasaulėžiūrą.¹⁵ Ir nors tikima, kad ji vis dar turi stiprų poveikį individų apsisprendimams, derėtų nepamiršti atsižvelgti į pranešimą skaitančio individo psichologiją, realų kontekstą, jo aplinkinių įtaką.¹⁶ Įžvalgus Bielinio pastebėjimas kritikuojant sociologinius tyrimus ir jų kokybinės dalies trūkumą yra tas, kad šį trūkumą kompensuoja žiniasklaida. Būtent iš jos straipsnių, TV laidų ar net juokelių radijuje galime užčiuopti visuomenėje tvinksinį pulsą.¹⁷ Žiniasklaidos tikslas – per informavimą bei laiko užpildymą sukurti realybės pojūtį.¹⁸

Rinkimai

Jeigu sutiksime, kad žiniasklaida veikia mūsų apsisprendimus, didžiausia pasekmių mastą turinti tokių apsisprendimų išraiška, ko gero, laikytini valdžios rinkimai.

Kalbėdamas apie rinkiminį laikotarpį žiniasklaidoje, A. Vainšys tvirtina, kad politikų suaktyvėjimą prieš rinkimus visuomenė supranta ir toleruoja kaip savaiminį reklaminį triuką, tačiau lengva nepastebėti, kaip rinkiminė kova tam tikrose žiniasklaidos priemonėse imama vaizduoti tendencingai šališkai. Labai akivaizdus pavyzdys buvo Prezidentūros skandalas R. Pakso valdymo metais, kai du didžiausi Lietuvos dienraščiai – „Lietuvos rytas“ ir „Respublika“ įsivėlė į ilgai trukusias tarpusavio pjautynes. Tiesą sakant, šiuo atžvilgiu Lietuva nesiskiria nuo kitų: visame vakarų pasaulyje visuomenės susiskaldymui suleidus šaknis, tai kaip veidrodis atspindi ir spaudos priemonės, pvz., „The Washington Times“ ir „The New York Times“.

Žiniasklaida savo transliuojamu pranešimu gali manipuliuoti įvairiais būdais.¹⁹ Vienas jų – rėminimas. Tai kiek subtilesnis manipuliavimas pranešimu nei, tarkime, žiniasklaidos priemonės dienotvarkės nustatymas (kuriai rūpi tik kaip dažnai tam tikri klausimai viešinami). Tuo tarpu rėminimo tyrimui rūpi „ne tai, kas sakoma, o tai, kaip sakoma“²⁰.

Pasak teorijos pradininko E. Goffmano, rėmų tikslas gali būti pagalba gavėjui greičiau įsisavinti medžiagą, paversti žinutę lengviau suprantama, taupyti laiką, įterpti žiniasklaidos priemonės nuomonę, prisitaikyti prie perduodančio įrankio (pvz., televizoriaus) ir kt.

¹⁴ McQuail, D. *Mass Communication Theory: An Introduction*. London: Sage Publications, 1994.

¹⁵ McQuail.

¹⁶ Nevinskaitė, L. *Šiuolaikinės medijos ir masinės komunikacijos teorijos*, Vilniaus Universiteto biblioteka, Petro Ofsetas, 2011 m. 75 p.

¹⁷ Bielinis, 67 p.

¹⁸ Bielinis, 64 p.

¹⁹ Fred Morstatter, Liang Wu, Uraz Yavanoglu, Stephen R. Corman, and Huan Liu. 2018. Identifying Framing Bias in Online News. *ACM Trans. Soc. Comput.* 1, 2, Article 5 (June 2018). 5 p.

Pasiekama: <https://isi.edu/~fredmors/paperpdfs/a5-morstatter.pdf>
[Žiūrėta 2019-03-28]

²⁰ Dietram A. Scheufele and David Tewksbury. 2007. Framing, agenda setting, and priming: The evolution of three media effects models. *Journal of Communication* 57, 1 2007 m. 9–20 p.

Nors rėminimas per kelis dešimtmečius tapo daug atšakų turinti teorija, D'Angelo mano, kad toks gausybės ragas – tik į gerą. Juk, pasak mokslininko, tokį sudėtingą reiškinį kaip žiniasklaidos poveikis galima suprasti tik žvelgiant per įvairias disciplinas ir teorinius modelius. Reese priduria, kad tikrasis rėminimo teorijos grožis slypi ne kaip vienalytėje tyrimo paradigmoje, o galimybėje surengti kolektyvinį tyrimą su kokybiniais ir kiekybiniais, empiriniais ir interpretaciniais, psichologiniais ir sociologiniais, akademiniais ir profesiniais tyrimais.

Retas prieštarauja, kad rėminimas veikia ne tik požiūrį į konkrečią politiką (problema) bet ir patį politikos įgyvendinimą.^{21 22} Rėmai gali paveikti politiką įvairiose jos formavimo etapuose: nuo problemos apibrėžimo iki dienotvarkės ir politikos formavimo, apie vienus politikos pasirinkimus diskutuojant, o kitus pamirštant.²³ V. Price mano, kad „aktyvuodama vienokias idėjas, jausmus ir vertybes vietoj kitokių, naujiena gali paskatinti tam tikrą minties apie politinį fenomeną vagą, o tai auditoriją prives prie daugiau mažiau nuspėjamų išvadų.²⁴ Pasaulyje žinomi politinės komunikacijos akademikai Cappella ir Jamieson teigia, kad rėmai gali aktyvuoti žinias, stimuliuoti moralę, vertybes ir kurti kontekstus.²⁵ Dar vienas požiūris teigia, kad, rėmų veikiami, komunikacijos dalyviai priima sąmoningus arba nesąmoningus sprendimus apie tai, ką sakyti.²⁶

Nors pripažįstama, kad rėminimas gali paveikti visuomenės nuomonę tam tikru klausimu, kai kurie siūlo labiau domėtis nušvietimo dažnumu, nes jis galimai darys stipresnį poveikį, nei bet koks rėmų mechanizmas.²⁷ Tačiau tie patys kritikai pripažįsta, kad rėmai reikalingi, kad identifikuotume pačias temas ir dienotvarkę. Kaip žinia, daugelis tyrėjų mano, kad apskritai žiniasklaida stipriausią poveikį daro neapsisprendusiems rinkėjams.²⁸ Pasak L. Nevinskaitės, rėmų tyrimas gali pasitarnauti ir atpažįstant akimirkas, kuomet ima keistis viešoji nuomonė.²⁹ Antai vienas tyrimas byloja, kad Votergerito politinio skandalo metu pasikeitė žiniasklaidos naudojami rėmai ir tai turėjo esminę įtaką viešosios nuomonės pokyčiui. Iš pradžių žiniasklaida naudojo sušvelninantį įvardijimą „Votergerito

²¹ Thomas E. Nelson, Rosalee A. Clawson, and Zoe M. Oxley. Media framing of a civil liberties conflict and its effect on tolerance. *American Political Science Review*, 91(3). 1997 m. 567–583 p.

²² Druckman JN, Jacobs LR, Presidential Responsiveness to Public Opinion. In: Edwards GC III, William G, editors. *The Oxford Handbook of the American Presidency*. Oxford: Oxford University Press; 2009, 160–181 p.

²³ Kirwan, James, and Damian Maye. “Food Security Framings Within the UK and the Integration of Local Food Systems.” *Journal of Rural Studies* 29, 2013. 91–100 p.

²⁴ Price, V., Tewksbury, D. & Powers, E.” Switching Trains of Thought: The Impact of News Frames on Readers’ Cognitive Responses”, *Communication Research* vol. 24. 1997. 483 p.

²⁵ Cappella, J. N., & Jamieson, K. H. *Spiral of cynicism. The press and the public good*. New York: Oxford University Press, 1997 47 p.

²⁶ Entman, R. M. Framing: Toward a clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43 (4), 1993. 52 p.

²⁷ Ghanem, Salma I. “Filling in the Tapestry: The Second Level of Agenda-Setting.” In *Communication and Democracy: Exploring the Intellectual Frontiers in Agenda-Setting Theory*, edited by Maxwell E. McCombs, Donald L. Shaw, and David Weaver, 3–14. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, 1997.

²⁸ Media and elections: A handbook. Brussels: Tacis. 1995. 9 p.

²⁹ Nevinskaitė, 2011 m. 89 p.

išdaigos“, tačiau jai pradėjus pateikinti įvykį kaip aukščiausio lygio skandalą, pasikaitė ir visuomenės nuomonė.³⁰

Lietuvoje 2019 m. gegužę vyksiantys LR prezidento rinkimai dėl savo didžiulio aktualumo, visuomenės (prezidento rinkimuose įprastai dalyvauja didžiausia dalis Lietuvos rinkėjų), o tuo pačiu ir spaudos susidomėjimo bei šviežiausios informacijos itin dinamiškame komunikacijos pasaulyje yra idealus pasirinkimas rinkiminiam rėmų tyrimui atlikti.

Rėmų tyrimai pirmiausia skirti teksto analizei. Lietuvoje dalinis rėmų tyrimas atliktas tiriant 2011 ir 2015 m. savivaldybių tarybų rinkimų rėminimą, tačiau apie prezidento rinkimus tokio tipo mokslinio darbo nerasta.³¹ Nors šiuo metu Lietuvoje netrūksta žiniasklaidos tyrimų, užsiimančių internetiniais naujienų portalais, kartais pamirštama, kad tradicinis spausdintas žodis taip pat pasiekia milžiniškus gyventojų skaičius.³² „Kantar TNS“ duomenimis, bent vienas savaitraštis 2017 m. pasiekdavo 47 % gyventojų per savaitę, toks pat mastas liko 2018 metais. Tuo tarpu dienraščių ar mėnesinių leidinių vidutinė auditorija per paskutinius metus ne sumažėjo, o ūgtelėjo: dienraščiai nuo 19 iki 20 %, mėnesiniai leidiniai nuo 31 iki 33 %.

Dienraščiai gali itin greitai reaguoti į šalies politines aktualijas, visuomenės nuotaikas ir atspindėti bei galimai paveikti šalies kasdienybę.

2018 m. populiariausias dienraštis Lietuvoje buvo „Lietuvos rytas“, kasdien pasiekdavęs 8,8% gyventojų nuo 4 m. amžiaus (taigi beveik 190 tūkst.).

Todėl apžvelgus žiniasklaidos poveikį mūsų formuojant mūsų suvokimą ir rinkiminius pasirinkimus, įvertinus tai, kad Lietuvoje trūksta rinkimų rėminimo tyrimų ir įsitikinus, kad „Lietuvos rytas“ kaip dienraštis yra verčiausias tokio tyrimo, šiame darbe keliamas klausimas kaip „Lietuvos ryto“ dienraštis rėmina kandidatus į 2019 m. LR prezidento rinkimus“. Savo ruožtu darbo tikslas tampa išsiaiškinti, kaip „Lietuvos ryto“ dienraštis rėmina kandidatus į 2019 m. LR prezidento rinkimus.

Todėl suformuoti tokie darbo uždaviniai:

1. Apžvelgti žiniasklaidos ir politikų santykį, žiniasklaidos poveikio visuomenei problematiką;

³⁰ Tankard, J. W., Jr The Empirical Approach to the Study of Media Framing. In S. D. Reese, O. H. Gnady, A. E. Grand (eds.). Framing Public Life: Perspectives on Media and Our Understadbubg if tge Social World. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, 2001

³¹ Nenėnas, Andrius. Politinė komunikacija Aukštaitijos regioninėje spaudoje 2011 m. Ir 2015 m. Savivaldybių tarybų rinkimų metu: magistro darbas. Vilnius: Vilniaus Universitetas, 2016.

³² „Kantar TNS“ Metinė medijų tyrimų apžvalga. Pasiekama:

http://www.tns.lt/data/files/Metines_apzvalgos/KANTAR_Metin%C4%97_medij%C5%B3_tyrim%C5%B3_ap%C5%BEvalga_2018.pdf

[Žiūrėta 2019-04-10]

2. Apžvelgti rėminimo teoriją;
3. Suformuoti empirinio tyrimo metodologiją;
4. Atlikti kiekybinę rėmų ir turinio analizę bei kokybinę rėmų analizę.

1. Teorinis pagrindas

1.1 Rėminimo teorija

Šio darbo teorinį pagrindą sudarys rėmų teorija, iš esmės kalbanti apie žiniasklaidos neišvengiamai atliekamą pranešimų interpretavimą. Iš pradžių pristatoma rėminimo teorijos sąvoka, o vėliau aptariamas vienas populiariausių šios teorijos rezultatų rinkimų nušvietimo tyrimuose ir jo problematika.

Tiems, kas mėgsta griežtą konkretumą, gali tekti nusivilti: mokslinėje literatūroje nėra vieningo rėminimo sąvokos apibrėžimo.³³ Kai kurie tyrimai būna grindžiami vienkartinio, operacinio apibrėžimu, labiau skirtu konkrečiam atliekamam tyrimui.³⁴ Visgi drįsčiau teigti, kad dažniausiai šiuolaikiniuose rėmų tyrimuose aptinkamas apibrėžimas parašytas R. Entmano 1993 metais: „Rėminimas iš esmės yra išrinkimas ir išryškėjimas. Rėminti – tai išsirinkti dalį menamos realybės aspektų ir paryškinti juos pranešime. Taip siekiama skleisti pasirinktą problemos apibrėžimą, priežasčių interpretaciją, moralinį vertinimą ir (arba) rekomenduojamą sprendimą.“³⁵ Pasak autoriaus, tai, ką žinome apie socialinį pasaulį, priklauso nuo to, kaip rėminame ir interpretuojame gaunamus ženklus.³⁶ Rėmų pagalba įvykiams priskiriame reikšmę.³⁷

Žurnalistams rėmai yra lyg grindys skirtingiems faktams sustatyti.³⁸ Naujienas pranešantiems reporteriams, pasak A. Gidensio, rėmai suteikia galimybę nuspręsti, ką į pranešimą įtraukti ir ko neįtraukti. Taip žiniasklaida gali išlikti statiška institucija šiame judančiame, kasdienių aktualijų pasaulyje. Kitas autorius aiškina, kad jei konkretų žinojimą sudaro atomistinių įvykių žinios, tuomet bendrą žinojimą sudaro ne kas kita, o žinojimas apie tokių įvykių santykius.³⁹ Kadangi rėmai yra pavienių įvykių apjungimui ir pavertimui į naujienas skirtas mechanizmas, komunikacijos specialistai sutinka, kad visuomenės nuomonės formavimesi rėminimas yra galingas ginklas.^{40 41 42}

³³ de Vreese, Claes. News Framing: Theory and Typology. *Information Design Journal*. 13, 2005. 51 p.

Pasiekama:

https://msap-unlam.ac.id/download/bahan_bacaan/New%20Framing.pdf

[Žiūrėta 2019-03-22]

³⁴ Ten pat, 53 p.

³⁵ Robert Entman. Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 1993. 51–58 p.

³⁶ Edelman, M. Contestable categories and public opinion. *Political Communication*, 10(3), 1993. 231 p.

³⁷ Snow, D., & Benford, R. D. Ideology, frame resonance, and participant mobilization. *International Social Movement Research*, 1, 1988 198 p.

³⁸ Giddens, A.. *Central problems in social theory: Action structure and contradiction in social analysis*. Berkeley: University of California Press, 1979.

³⁹ Bhaskar, R., 1989.

Reclaiming reality: A critical introduction to contemporary philosophy. Niujorkas: Verso. 52 p.

⁴⁰ Thomas E. Nelson, Rosalee A. Clawson, and Zoe M. Oxley. Media framing of a civil liberties conflict and its effect on tolerance. *American Political Science Review*, 91(3), 1997. 567–583 p.

⁴¹ Dennis Chong and James N. Druckman. Framing theory. *American Political Science Review*, 10, 2007. 103–126 p.

⁴² Bhaskar, ten pat.

Trumpai kalbant, rėminimas – tai įvykio pranešimas per pasirinktą perspektyvą, tuo pat metu neišvengiamai ignoruojant kitas perspektyvas.⁴³ Tai it mago pasirodymas – atkreipiamas dėmesys į vieną veiksmą, kad auditorija nepastebėtų, jog kažkas atliekama kitoje vietoje.⁴⁴

Rėminimas užkoduotas ne tik siuntėjuje. Pats žinutės gavėjas irgi yra rėminimo mašina (ko gero, žinutei pati įtakingiausia). Juk nuo gavėjo kultūrinės patirties ir ideologijos priklauso, kaip jis žinutę interpretuos.

Apie tą pačią naujieną galima kalbėti pačiais įvairiausiais rėmais, tokiu būdu paveikiant skaitytojo supratimą. Pavyzdžiui, apie abortus galima kalbėti kaip apie moters apsisprendimo klausimą; kaip valstybės kišimosi į privatų žmogaus gyvenimą klausimą; kaip gyvybės nutraukimo klausimą.⁴⁵ L. Nevinskaitė tvirtina, kad jei abortą apibrėšime kaip negimusio vaiko gyvybės išsaugojimą, žmonių reakcija bus vienokia, jei kaip moters apsisprendimo klausimą – kitokia. Kuomet pavyksta pasiekti, kad skaitytojai priimtų mūsų siūlomą rėmą, „esame pusiaukelėje į sėkmę“.

Dar vienas visuomenės nuomonės formavimo pavyzdys gali būti su mokesčiais – daugeliui jautria viešojo administravimo sritimi. Antai nekilnojamojo turto mokestis gali būti rėminamas kaip dvigubas apmokestinamas arba kaip perskirstymo, gerovės valstybės mokestis.^{46 47} Mirties bausmė gali būti aptariama moralės („akis už akį“ prieš „mylėk artimą“) arba teisingumo diskursuose („žiauri ir neįprasta“ bausmė prieš „teisingumas triumfuoja“).⁴⁸

Pasak L. Bielinio, laikas ir reikšmė pastovūs atrodo tik juos taip įrėminant.⁴⁹ Pavyzdžiui, Lietuvoje dažna diskurso manipuliacijos taktika galima laikyti sovietmečio rėmą: paprastai tai tam tikros nuomonės palyginimas su sovietiniu Lietuvos gyvenimu siekiant tokią nuomonę nušviesti kaip atgyvenusią ir nepopuliarią.

⁴³ Amber E. Boydston, Justin H. Gross, Philip Resnik, Noah A. Smith.. Identifying Media Frames and Frame Dynamics Within and Across Policy Issues, 2013. 1 p.

Pasiekama: <http://faculty.washington.edu/jwilker/559/frames-2013.pdf>

[Žiūrėta 2019-03-28]

⁴⁴ Nevinskaitė, 2001 m. 88 p.

⁴⁵ Nevinskaitė, 2011 m.. 87 p.

⁴⁶ Chong D, Druckman JN, Framing Theory. Annu Rev Pol Sci 10: 2007. 103-126 p.

Pasiekama: [10.1146/annurev.polisci.10.072805.103054](https://doi.org/10.1146/annurev.polisci.10.072805.103054).

[Žiūrėta 2019-03-31]

⁴⁷ Gitano Nausėdos citavimas 15min.lt portale: „Anot jo [G. Nausėdos], abi problemas būtų galima spręsti didinant mokesčių surinkimo bazę, jis apgailėstavo, kad Vyriausybė neieškojo būdų, kaip kompensuoti praradimus dėl mažesnio darbo apmokestinimo kitais, pvz., automobilių ar NT mokesčiais.“

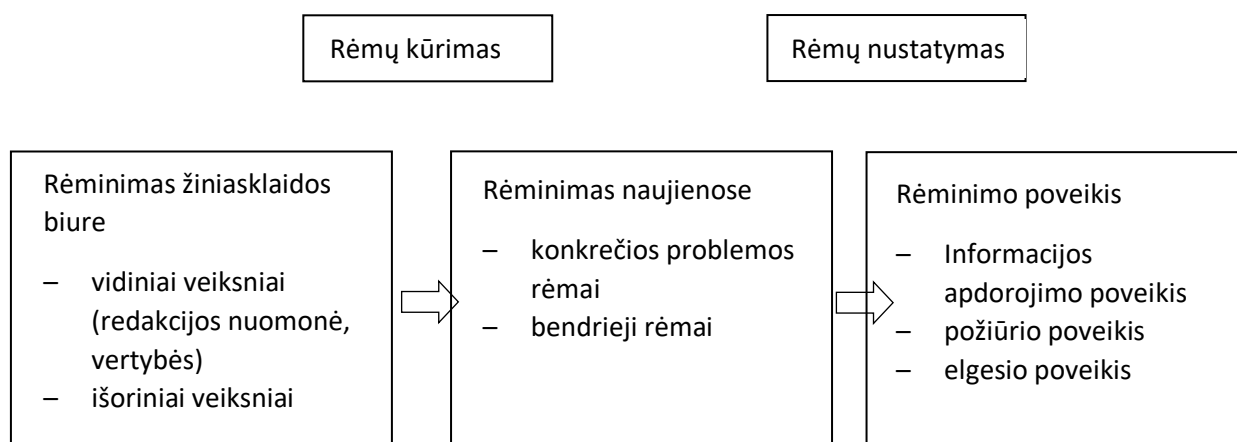
Pasiekama: <https://www.15min.lt/verslas/naujiena/finansai/gitanas-nauseda-ivertino-biudzeta-proverzio-tiketis-neverta-o-gresmes-auga-662-1048096>

[Žiūrėta 2019-03-31]

⁴⁸ Baumgartner FR, De Boef SL, Boydston AE, The Decline of the Death Penalty and the Discovery of Innocence. New York: Cambridge University Press, 2008.

⁴⁹ Durham, F, News frames as social narratives: TWA Flight 800. Journal of Communication, 48: 1998. 114 p.

Galima teigti, kad egzistuoja dvi rėminimo pusės: vidinė ir išorinė. Vidinės pusės savybės nulemia, kaip įvykius rėmins žurnalistai.⁵⁰ Ne mažiau svarbi yra ir išorinė pusė: socialiniai, kultūriniai judėjimai.

1 grafikas, pagal D'Angelo, P, 2002.

Rėmai gali slėptis keliose vietose: pas kalbėtoją, tekste, pas gavėją ar jo kultūroje. Šios vietos turi savo etapus: rėmų kūrimas, rėmų nustatymas ir individualios ar visuomeninės rėminimo pasekmės.^{51 52}

Teorija gyvuoja jau kelis dešimtmečius, todėl kai kurios jos dalys visgi yra neblogai išvystytos. Pavyzdžiui, S. Iyengar suformavo šiandien dažname rėmų tyrime naudojamas epizodinių ir teminių rėmų rūšis. Epizodinis rėmas vaizduoja problemą kaip pavienį, konkretaus individo sukeltą įvykį. Teminis rėmas veikia priešingai – problemą vaizduoja kaip sistemingą ydingos tvarkos pasekmę, kalbama apie visuomenę, nacionalinį, regioninį lygmenį.⁵³ Politologas įsitikinęs, kad taip galima nukreipti problemos kaltę nuo asmens į abstrakčias socialines ydas. Pavyzdžiui, žmonės, skaitantys istorijas apie skurstantį kaimo gyventoją, darbą praradusį benamį, bus labiau linkę kaltinti paminėtą individą. Tuo tarpu tie, kurie skaito temines, apie nedarbo lygį ar lėtą ekonomikos augimą pasakojančias istorijas, bus linkę kaltinti valdžią ir kitas už individo rankų esančias jėgas.

1.2 Žaidimo rėmas prieš problemos rėmą

Medijų kritikai pastebi, kad žiniasklaidoje prigijo pranešinėjo stilius, kuomet politinių kampanijų nušvietimas koncentruojasi ties kandidato rinkimine strategija, pergale–pralaimėjimu bei

⁵⁰ Shoemaker, P. & Reese, S. D. *Mediating the Message*. New York: Longman Publishers, 1996.

⁵¹ D'Angelo, P. News framing as a multi-paradigmatic research program: A response to Entman. *Journal of Communication*, 52: 2002. 870–888 p.

⁵² Scheufele, D. A. Agenda-setting, priming, and framing revisited. Another look at cognitive effects of political communication. *Mass Communication & Society*, 3, 2000. 297–316 p.

⁵³ Iyengar, S. *American politics and political economy series. Is anyone responsible? How television frames political issues*. Chicago, IL, US: University of Chicago Press, 1991.

savanaudiškais politikų interesais.⁵⁴ Toks stilius sinonimiškai gali būti vadinamas žaidimo, žirgų lenktynių arba strategijos rėmu (sinonimiškai šiuos terminus vartoja didžioji dalis tyrėjų).⁵⁵

Nėra abejonių, kad, pavyzdžiui, JAV, žaidimo rėmas yra dažniausiai aptinkamas rėmas pagrindinėje (angl. *mainstream*) žiniasklaidoje.⁵⁶ Įprastai jis sudaro absoliučią daugumą rėmų pyrage. Kitas tyrimas tą patį aptiko Ispanijoje ir Švedijoje.⁵⁷

T. Pattersono įsitikinimu, viena pagrindinių žaidimo rėmo populiarumo priežasčių yra augantis komercinis spaudimas, kuomet didžioji dalis žiniasklaidos pajamų ateina nebe iš vartotojų surenkamų mokesčių, o iš reklamdavių.⁵⁸ Be to, vartotojų reikalavimas nepailstančiam 24 valandų naujienų ciklui sunkiai randa laiko išsamiesiems politiniams komentarams.⁵⁹

Kritika šiam rėmui dažniausiai yra iš etinės pusės. Teigiama, kad jis rinkėją paverčia cinišku stebėtoju, kuomet skaitytojui pateikiama tik su „lenktynėmis“ susijusi informacija, o politinis kandidatų turinys, vadinamas „problemos“ rėmu, nors atrodytų, kad turėtų sudaryti rinkimų esmę, yra nustumiamas į beveik marginalią keliolikos procentų nuošalę.⁶⁰ Todėl šiandien mums sunkiau susidaryti pagrįstą nuomonę ir jausti pasitikėjimą savo pilietinėmis pareigomis, nes jis ateina su kokybišku politinių žinių bagažu. Savo ruožtu plačioji visuomenė ir prie balsadėžių priima ne tokius apgalvotus sprendimus, kokius galėtų turėdama sąlygą, kad kasdienę politinę informaciją gautų iš atsakingos ir politinį turinį diskutuojančios žiniasklaidos.⁶¹ Turbūt neklaidinga teigti, kad žirgų lenktynių rėmas rinkėjams kužda užuominą, kad tiesa neegzistuoja – visa tai tik atakų ir kontratakų žaidimas, o visa tai, ką sako ir daro kandidatai – tik manipuliacijos siekiant laimėti.

Be to, įdomus žaidimo rėmo santykis su nešališko nušvietimo principu.⁶² Pastebima, kad kuomet žurnalistai siekia laikytis griežto nešališkumo, rinkimus jie pateiks žaidimo rėme: taip lengviau išvengti vienai pusei parodomo palaikymo.⁶³ Taip vietoje problemos rėmo (diskutavimo apie kandidato programą) atsiranda žaidimo rėmas (kandidato tikimybės laimėti rinkimus publikavimo).

⁵⁴ Graber, D. A. *Mass media and American politics* (4th ed.). Washington, DC: CQ Press, Jamieson, K. H. (1992). *Dirty politics*. New York: Oxford University Press, 1993.

⁵⁵ Lawrence RG, *Game-framing the issues: Tracking the strategy frame in public policy news*. *Political Communication* 17(2): 2000. 93–114 p.

⁵⁶ Pagal apžvalgą Aalberg, T., Strömbäck, J., & de Vreese, C. H., *The framing of politics as strategy and game: A review of concepts, operationalizations and key findings*. *Journalism*, 13(2), 2012. 164 p.

⁵⁷ Strömbäck, Jesper & Luengo, Oscar. *Framing and Election News coverage in Spain and Sweden*, 2019. 83 p.

⁵⁸ Patterson, Thomas E. 1994 *Out of Order*. New York: Vintage, 2000. *The United States: News in a Free-Market Society*. In *Democracy and the Media: A Comparative Perspective*, edited by R. Gunther and A. Mughan. New York: Cambridge University Press.

⁵⁹ Conboy, Martin., *Journalism in Britain: A Historical Introduction*. London: Sage, 2011. 99 p.

⁶⁰ Pew“ tyrimų centro duomenys, laikotarpyje nuo 2011 m. lapkričio iki 2012 m. balandžio 15 d. Pasiikiama (6 p.): <https://www.pewresearch.org/wp-content/uploads/sites/8/legacy/2012PrimaryCampaignReport.pdf> [Žiūrėta 2019-03-28]

⁶¹ *Media and elections: A handbook..* Brussels: Tacis, 1995. 37 p.

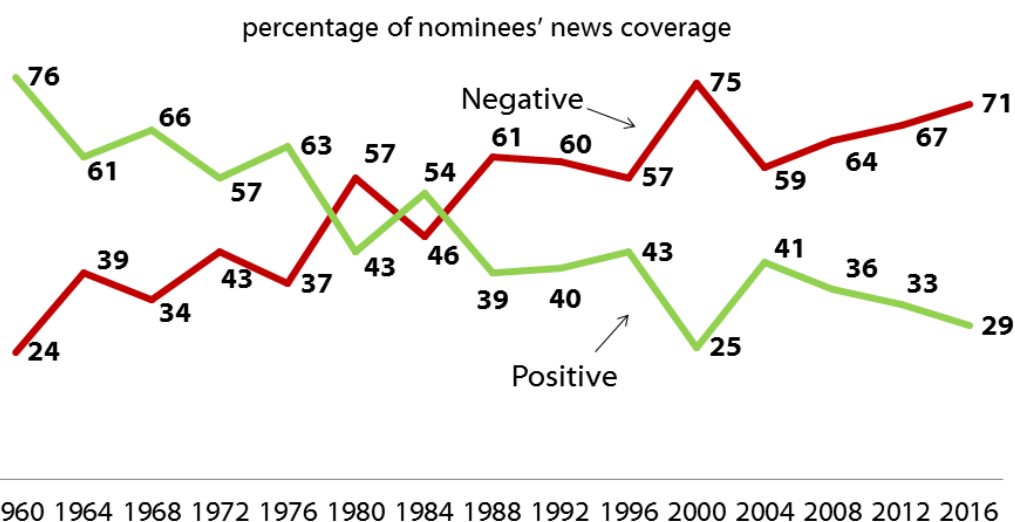
⁶² *Media and elections: A handbook*, 38 p.

⁶³ Hallin, Daniel C. *We Keep America on Top of the World*. New York: Routledge, 1994. 25 p.

Kadangi žaidimo rėmas skiepija rinkimų suvokimo tik kaip lenktynių dėl pergalės kultūrą, kandidatai, kurie reitingų apklausose tik plūduriuoja, gali būti aplaidžiau nušviečiami viso likusio laikotarpio metu. Dar vienas su medijų objektyvumu susijęs tyrimas nustatė, kad kandidato populiarumui apklausose smarkiai augant, naujienos apie jį tampa palankesnės, o populiarumui smunkant rezultatas priešingas.⁶⁴

Visgi dėl žaidimo rėmo dominavimo nevertėtų skubėti kaltinti žiniasklaidos: vienas tyrimas leidžia įtarti, kad politikai patys manipuliuoja žiniasklaida priversdami ją naudoti žirgų lenktynių arba problemos rėmą atsižvelgiant į tai, ar tiems politikams jis palankus.⁶⁵ Pavyzdžiui, nustatyta, kad svarstant euro įvedimo klausimą britų valdžios pozicija stengėsi problemą aptarti per ekonominės naudos prizmę, tuo tarpu opozicija stengėsi tai afišuoti kaip valdžios kovas dėl galios, taigi suteikti tam ciniškumo atspalvį.

Be to, yra tyrimų, rodančių priešingą rezultatą – padidėjusį visuomenės susidomėjimą politika, nemažėjantį rinkiminį aktyvumą.^{66 67}

2 grafikas: teigiamas ir neigiamas JAV kandidatų į prezidentus nušvietimas nuo 1960 iki 2016 m.⁶⁸

⁶⁴ Patterson, Thomas E. *Out of Order*. New York: Vintage. 1993. 118 p.

Pasiekama:

<https://books.google.lt/books?id=9v7iAJQGcgQC&lpg=PA118&ots=LvRxRMmBXi&dq=patterson%20when%20a%20candidate's%20support%20in%20the%20polls%20increases%20sharply%2C%20the%20news&hl=lt&pg=PA118#v=onepage&q=patterson%20when%20a%20candidate's%20support%20in%20the%20polls%20increases%20sharply,%20the%20news&f=false>
[Žiūrėta 2019-05-03]

⁶⁵ Tyrimas nustatė, kad svarstant euro įvedimo klausimą tuometinė britų valdžia stengėsi problemą aptarti per ekonominės naudos prizmę, tuo tarpu opozicija afišavo valdžios kabineto kovas dėl galios.

Preinama: <https://core.ac.uk/download/pdf/4899351.pdf>

[Žiūrėta 2019-05-09]

⁶⁶ Irwin GA and Van Holsteyn JJM, What are they waiting for? Strategic information for the late deciding voters. *International Journal of Public Opinion Research* 20(4): 2008. 483–493 p.

⁶⁷ De Vreese CH and Semetko HA, Cynical and engaged: Strategic campaign coverage, public opinion and mobilization in a referendum. *Communication Research* 29(6): 2002. 615–641 p.

⁶⁸ Patterson, *Out of Order*, 1960–92; Center for Media & Public Affairs, 1996; Pew Research Center, 2000–2012 m.; Media Tenor, 2016 m. Neutralios istorijos neįtraukiamos. Procentai atstoja dviejų savo partijų rinkimuose nominuotų kandidatų vidurkį.

Kitas viešosios nuomonės tyrėjas J. Zalleris mano, kad reguliaraus, aukštos kokybės politinių aktualijų išdiskutavimo iš šiuolaikinės žiniasklaidos tikėtis neverta ir nereikia.⁶⁹ Įprasto, į pirmą vietą žaidimą keliančio nušvietimo kasdienybei pilnai užtenka. Žiniasklaida savo „pareigą“ atliks tuomet, kai tam kils reikalas, kuomet „suskambs pavojaus signalas“ ir atsiras neatidėliotinių klausimų.

1.3 Kaip nustatyti?

Komunikacija – dinamiškas ir kūrybiškas reiškinys. Pasak L. Nevinskaitės, šiandien žiniasklaidos tyrimuose gręžiamasi nuo anksčiau vyravusių kiekybinių tyrimų ir linkstama į kokybinius, leidžiančius geriau nustatyti auditorijos turimas, konstruojamas reikšmes.⁷⁰

Be to, nuolat auga duomenų, kuriuose atsiranda ir gyvena rėmai, kiekis. Todėl suprasti, kokius rėmus naudoja žiniasklaida, politikai ir patys rinkėjai – rimtas iššūkis. Kaip užsiminiau pradžioje, ankstesni tyrimai nepasižymi vieningu rėminimo metodo apibrėžimu, tad tuo labiau nėra ir vadovėlio, nurodančio, kaip rėmus aptikti žiniasklaidos pranešimuose. Aišku viena – kalba yra centrinė beveik kiekvieno rėmų tyrimo dalyvė.

Rėminimas gali būti tiriamas ir kaip diskurso kūrimas bei apdorojimas, ir kaip pati diskurso dalis.⁷¹ Pranešimas gali būti rėminamas ir tam tikroms jo dalims suteikiant didesnę dėmesį. Naujienų portalai, laikraščiai gali rėminti straipsnius, pavyzdžiui, parašydami įžangą, patvirtinančią iš anksto nutartą hipotezę. Vietoms (įrodymams, argumentams), kurioms žurnalistai nori didesnio skaitytojų akių dėmesio, žurnalistai parenka savitus žodžius, didesnę jų kiekį. Taip paveikiamas galutinis istorijos „suvirškinimas“.⁷²

Bendras mokslininkų konsensusas yra pripažinimas, kad rėminimas iš esmės yra parinkimas: žodžių, paryškinių, šaltinių, paveikslėlių ar teksto organizavimo.⁷³

Nusistatant konkrečią tyrimo metodologiją daugelis sutiks, kad dažniausiai pasitelkiamos indukcinė arba dedukcinė priegijos. Indukcinė priegija analizę pradeda nuo tuščio lapo – neturi jokių išankstinių rėmų, nustato juos pranešimų analizės metu.⁷⁴ Tokia priegija kartais kritikuojama dėl mažo imties

⁶⁹ Zaller, John. A New Standard of News Quality: Burglar Alarms for the Monitorial Citizen. *Political Communications* 20: 2003. 122 p.

⁷⁰ Nevinskaitė, 2011 m., 65 p.

⁷¹ Pan, Zhongdang & Kosicki, Gerald. Framing Analysis: An Approach to News Discourse. *Political Communication - POLIT COMMUN.* 10, 1993. 57 p.

⁷² Amos Tversky and Daniel Kahneman. The framing of decisions and the psychology of choice. *Science* 211, 4481, 1981. 453–458 p.

⁷³ Reese, S. D. "Prologue – Framing Public Life: A Bridging Model for Media Research", 2001.

⁷⁴ Neuman, W. R., Just, M. R., & Crigler, A. N.. *Common knowledge. News and the construction of political meaning.* Chicago: The University of Chicago Press, 1992.

dydžio ir ne visada įmanomo tyrimo atkartojimo.⁷⁵ Tuo tarpu dedukcinė prieiga pradeda nuo priešingos pusės – apibrėžia laukiamus rėmus dar prieš analizę.

Suteikiant balso ir teorijos kritikams paminėtina, kad jie dažniausiai kerta per šio metodo jaunumą. Visų pirma peikiamas vieningo apibrėžimo trūkumas. Antai keli mokslininkai neseniai apibendrina, kad rėminimo teorija turi „visą vaivorykštę apibrėžimų, skirtingų operacionalizacijų ir platų, dažnai nesuderinamą spiečių empiriškai nustatomų pranešimo turinio savybių.“⁷⁶ Tiesa, tyrimuose su pavyzdžiui, žaidimo rėmu jau ima nusistovėti vientisas teorinis pagrindas, nors metodas kartais smarkiai skiriasi.⁷⁷ Tuo pačiu pirštais badoma ir į rėmų tyrimo neobjektyvumą. Austrai J. Matthes ir M. Kohring primena, kad rėmas – „gana abstraktus kintamasis, kurį turinio analizėje sunku nustatyti ir sukoduoti“.^{78 79} Tačiau subjektyvumo faktorius gali būti sumažintas tyrimą koduojant pagal išsamią metodologiją; tyrimą atliekant ne vienam, o grupei tyrėjų; o pranešimus analizuoti nežinant jų konteksto.

Vieni akademikai operacionalizavo rėmus pagal skirtingas sakydami, kad jie slypi įžangos ir pabaigos pastraipose, arba skirstydami pranešimo dalis į rėmus ir „faktus“.^{80 81}

Kiti mokslininkai analizei atlikti pasisako už glaustą, iš anksto apibrėžtą operacionalizaciją.

Tam, kad būtų galima sutarti dėl patikimų rėmų, Cappella ir Jamieson siūlo keturis rėmų nustatymo atrankos kriterijus⁸²:

- 1) Naujienų rėmas turi turėti atpažįstamas konceptualias ir lingvistines savybes;
- 2) Turi būti paplitęs;
- 3) Neturi kilti abejonių tokį rėmą atskiriant nuo kitų;
- 4) Rėmas turi būti pripažįstamas mokslo bendruomenėje.

Reikia manyti, J. W. Tankard rėminimo tyrimas pateikė išsamiausią empirinę prieigą rėmų aptikimui: jis siūlo 11-ka rėmų identifikavimo ir pamatavimo elementų⁸³:

⁷⁵ Hertog, J. K., & McLeod, D. M. A multiperspectival approach to framing analysis: A field guide. In S. D. Reese, O.H. Gandy, & A. E. Grant (Eds.), *Framing public life*, Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum, 2001. p 139–162.

⁷⁶ Vliegenthart, R., and L. van Zoone. “Power to the Frame: Bringing Sociology Back to Frame Analysis.” *European Journal of Communication* 26 (2): 2011. 101–115 p.

⁷⁷ Aalberg, T., Strömbäck, J., & de Vreese, C. H. The framing of politics as strategy and game: A review of concepts, operationalizations and key findings. *Journalism*, 13(2), 2012. 163 p.

⁷⁸ Matthes, Jörg & Kohring, Matthias. The Content Analysis of Media Frames: Toward Improving Reliability and Validity. *Journal of Communication*, 58, 2008. 258 p.

⁷⁹ Van Gorp, B. Where is the frame? Victims and intruders in the Belgian press coverage of the asylum issue. *European Journal of Communication*, 20, 2005. 503 p.

⁸⁰ Price, V., & Tewksbury, D. News values and public opinion. A theoretical account of media priming and framing. In G. Barnett & F. J. Boster (Eds.), *Progress in communication science*. Greenwich, CT: Abiex, 1997. 488 p.

⁸¹ Neuman, W. R., Just, M. R., & Crigler, A. N. *Common knowledge. News and the construction of political meaning*. Chicago: The University of Chicago Press, 1992. 126 p.

⁸² Cappella & Jamieson, 1997. 47; 89 p.

⁸³ Tankard, J. W. The empirical approach to the study of media framing. In S. D. Reese, O. H. Gandy & A. E. Grant (Eds.), *Framing public life*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum, 2001. 95–106 p.

1. Antraštės
2. Paantraštės
3. Nuotraukos
4. Nuotraukų priedašai
5. Įžanga
6. Šaltinių parinkimas
7. Citatų parinkimas
8. Citatų išryškinimas
9. Logotipai
10. Statistika ir grafikai
11. Baigiamieji sakiniai

Apibendrinčiau pasakydamas, kad empirinės prieigos šalininkai sutaria, jog rėmai – tai konkretūs tekstiniai ir vaizdiniai elementai, kitaip vadinami „rėminimo priemonėmis“. Šie elementai skiriasi nuo likusios naujienos istorijos, kurią galima laikyti pamatiniais faktais.

Priešingai nei dirbant su žiniasklaidos dienotvarke, kur dažnai užtenka tiesiog suskaičiuoti pranešimų kiekį, rėmų tyrimuose daugiausia laiko paprastai užima kokybinė dalis.

2. Metodologija

Empirinio tyrimo tikslas: išsiaiškinti, kaip „Lietuvos ryte“ nuo 2019 m. sausio 17 d. iki 2019 m. gegužės 3 d. rėminami kandidatai į 2019 m. LR prezidento rinkimus.

Tyrime bus siekiama kiekybiškai nustatyti, kuris rėmas dienraščiuose pasireiškia dažniausiai, kuris rėmas dominuoja skirtingų kandidatų nušvietime ir kokybiškai išnagrinėti, kaip kiekvienas rėmas pasireiškia bendrai ir pavieniams kandidatams atskirai.

Kiekybinėje dalyje kiekvienas pranešimas buvo fiksuojamas ir vertinamas atskirai. Joje buvo nustatoma:

- Dominuojantis rėmas (nustatomas kaip didžiausią pranešimo ploto dalį užimančią rėmas);
- Dedukciniu būdu pasirinktų rėmų buvimas (egzistuoja–neegzistuoja principu);
- Indukciniu būdu aptikto rėmo buvimas;
- Tyrimo autorystės tipas: aprašomasis (kuomet daugiausia pateikiami objektyvūs faktai kartu nepateikiant arba minimaliai pateikiant subjektyvią pranešimo autoriaus interpretaciją, poziciją ar vertinimą) arba interpretacinis (kuomet gausiai pateikiama pranešimo autoriaus interpretacijų, didelė dalis informacijos yra subjektyvi ir priskirtina nuomonės tipui). Fiksuota tik bendram pranešimui.
- Tonas: teigiamas, neutralus arba neigiamas. Matuojama pagal pranešime išveigtą didžiausią pranešimo ploto dalį užimančią vertinimą, nepriklausomai nuo to, ar vertinimą pateikia pranešimo autorius (redakcija) ar pranešimo veikėjai (pvz., politikai). Toks visų pusių pripažinimas pasirinktas todėl, kad redakcija toną gali formuoti net ir akivaizdžiai nepateikdama savo vertinimo, tačiau pateikdama tendencingai atrinktų veikėjų vertinimus.

Analizė suskaidyta į 4 dalis–stulpelius:

- Bendras pranešimas
 - G. Nausėda
 - S. Skvernelis
 - I. Šimonytė

Bendrame pranešime fiksuojami visi aukščiau paminėti elementai (dominuojantis rėmas; egzistuojantis rėmas; autorystės tipas; tonas). Kandidatų asmeniniuose stulpeliuose fiksuojami visi išvardyti elementai, išskyrus autorystės tipą.

Išsami kiekybinė analizė yra pridedama šio darbo priede.

2.1 Kandidatai

Iš visuomenės apklausų aišku, kad favoritai būsimuose rinkimuose yra trys: Gitanas Nausėda, Saulius Skvernelis ir Ingrida Šimonytė.⁸⁴ Šie trys kandidatai dalinasi panašia, kiek besiblaškančia balsų proporcija, o artimiausias konkurentas nuo trijulės atsilieka mažiausiai dvigubai-trigubai. Todėl šiame darbe pasirinkta analizuoti tris įvardytus kandidatus.

2.2 Laikotarpis

Kadangi paskutinis iš trijų minėtų kandidatų apie savo kandidatūrą paskelbė 2019 m. sausio 17 d., tyrimo laikotarpis bus nuo kitos dienos (2019 m. sausio 18 d.) iki 2019 m. gegužės 3 d.⁸⁵

Tirta 15 savaičių, pirmą savaitę skaičiuojant nuo tyrimo laikotarpio pradžios. Tai atvejais, kai dienraščio numeris yra dvigubas ir įsiterpia į dvi tyrimo savaites, buvo numatyta priskirti pirmesnę savaitę, kadangi tai reiškia, kad informacija numeriui buvo renkama tą savaitę. Tačiau tokių atvejų nepasitaikė.

Tyrimo savaitės sunumeruotos taip:

Data	Savaitės numeris
01-19 – 01-25	1
01-26 – 02-01	2
02-02 – 02-08	3
02-09 – 02-15	4
02-16 – 02-22	5
02-23 – 03-01	6
03-02 – 03-08	7
03-09 – 03-15	8
03-16 – 03-22	9
03-23 – 03-29	10
03-30 – 04-05	11
04-06 – 04-12	12
04-13 – 04-19	13

⁸⁴ 2018 m. sausio 11-20 d. vykdyta „Vilmorus“ apklausa. Publikuota: <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/243854/naujausi-prezidentiniai-reitingai-vel-sumaise-kortas-tai-s-skvernelis-ar-i-simonyte> [Žiūrėta 2019-02-07]

⁸⁵ Pranešimas Lrt.lt portale. Prieiga: <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/241586/s-skvernelis-sieks-prezidento-posto-neturiu-ko-bijoti> [Žiūrėta 2019-03-31]

04-20 – 04-26	14
04-27 – 05-03	15

3 grafikas: tyrimo savaitių numeracija.

2.3 Rėmai

Rėmus dedukciniu būdu numačiau remdamasis JAV politikos ir komunikacijos mokslininkų P. R. Brewer ir L. Sigelman naudotu modeliu.⁸⁶ Tai – strategijos (žaidimo), problemos ir lyderystės rėmai bei jų kombinacijos. Gali pasitaikyti ir nenustatytų rėmų, arba pasikartojančių, indukcinio būdu nustatytų rėmų.

- Vakarų literatūroje vienbalsiai sutariama, kad žaidimo rėmas rinkimų nušvietime yra dažniausias.^{87 88} Tam antrina ir statistinių tyrimų centrai, pavyzdžiui, „Pew“ tyrimų centras nustatė, kad prieš 2012 m. prezidento rinkimus, 64 % visų rėmų buvo žaidimo rėmas, o antrą vietą su viso labo 12 % užėmė lyderystės (asmeninis) rėmas.⁸⁹ Pastebima, kad šis rėmas, dar vadinamas strategijos arba žaidimo rėmu, matomas kone visose rinkiminėse naujienose, dažniausiai diriguoja visam pranešimui.⁹⁰ Žaidimo rėmas apie kampaniją kalba per strategiją bei taktikas (įskaitant žaidimo, sporto, karo metaforas) ir (arba) rinkiminę sėkmę (kas laimi, pralaimi, kiek piniginių aukų surinko kandidatai, ką rodo apklausos). Toks rėmas orientuotas į rinkimų pergalę–pralaimėjimą. Sinonimiškai žaidimo rėmas gali būti vadinamas žirgų lenktynių ar strategijos rėmu.
- Problemos rėmas kalba apie konkrečias žemiškas problemas: pavyzdžiui, ekonomiką, nusikalstamumą, skandalus, kandidato poziciją įvairiais politikos klausimais. Toks rėmas orientuotas į politinį turinį.
- Lyderystės rėmas kalba apie kandidato lyderiavimo savybes (kompetenciją, integralumą, etiką, drąsą, vadovavimo patirtį). Toks rėmas orientuotas į kandidato asmenį.

⁸⁶ Brewer, P. R., & Sigelman, L. Political Scientists as Color Commentators: Framing and Expert Commentary in Media Campaign Coverage. *Harvard International Journal of Press/Politics*, 7(1), 2002. 23–35 p.

Pasiekama: <https://doi.org/10.1177/1081180X0200700103>

[Žiūrėta 2019-03-29]

⁸⁷ Cappella, Joseph A., and Kathleen Hall Jamieson. *Spiral of Cynicism*. New York: Oxford University Press, 1997.

⁸⁸ Fallows, James. *Breaking the News*. New York: Vintage, 1997.

⁸⁹ „Pew“ tyrimų centro duomenys, laikotarpyje nuo 2011 m. lapkričio iki 2012 m. balandžio 15 d. Pasiekama (4 p.):

<https://www.pewresearch.org/wp-content/uploads/sites/8/legacy/2012PrimaryCampaignReport.pdf>

[Žiūrėta 2019-03-30]

⁹⁰ Patterson, Thomas E. 1993 m. *Out of Order*. New York: Vintage. 69 p.

Didžioji dalis mokslininkų pranešimo rėmą nustato ieškodami dominuojančio rėmo. Alternatyva yra nustatyti rėmą paprasčiausiai pagal buvimo–nebuvo principą.⁹¹ Šiame tyrime nuspręsta taikyti abu metodus: bus ieškoma dominuojančio rėmo (rėmo, užimančio didžiąją pranešimo ploto dalį), o tuo pat metu bus fiksuojami kiti pranešime išvelgiami rėmai.

2.4 „Lietuvos rytas“

Nors Lietuvoje nuo 1992 m. kalbama apie spaudos pasiekiamumo mažėjimą, 2017 m. duomenys rodo, kad spauda kasdien pasiekdavo per pusę milijono Lietuvos gyventojų, kurių didelė dalis (62 %) yra lojalūs leidinio skaitytojai, tad manytina, kad ir jų nuomonės bus veikiamos skaitomo leidinio.^{92 93} Be to, spausdintu žodžiu lietuviai pasitiki labiau, nei naujienų portalais.⁹⁴

Kriterijai, dėl kurių pasirinkta rašyti apie „Lietuvos rytą“: rašymas apie šalies aktualijas; periodiškumas (leidžiamas 5 kartus per savaitę nuo antradienio iki šeštadienio, išskyrus šventines dienas); auditorijos dydis.

Pasak 2018 m. tyrimų, 5 populiariausi aktualijų dienraščiai buvo⁹⁵:

- „Lietuvos rytas“ (vidutinė auditorija 188,8 tūkst.)
- „Vakaro žinios“ (138,9 tūkst.)
- „Kauno diena“ (41,41 tūkst.)
- „Šiaulių kraštas“ (36,7 tūkst.)
- „Vakarų ekspresas“ (30 tūkst.)

2.5 Atranka

Vienas analizės vienetas yra vienas pranešimas: straipsnis, apklausa, karikatūra ar kitoks spausdinys, kuriame galima aptikti dominančius analizės subjektus. Tais atvejais, kai viename pranešime aptinkami keli spausdiniai (pvz., straipsnyje yra ir tekstas, ir fotografija), jie subendrinami ir analizuojami kaip vienas.

⁹¹ <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1464884911427799>

⁹² Žiniasklaida ir rinkimai, seminaras. (2000). 8 p.

⁹³ „Kantar TNS“ žiniasklaidos tyrimų apžvalga 2017. Pasiikiama:

http://www.tns.lt/data/files/Metines_apzvalgos/Kantar_TNS_Metin%C4%97_%C5%BEiniasklaidos_tyrim%C5%B3_ap%C5%BEvalga_2017m.pdf

[Žiūrėta 2019-04-01]

⁹⁴ LR Kultūros ministerijos užsakymu „Spinter“ atliktas tyrimas, 2017 m. 12 p. Pasiikiama:

http://lrkm.lrv.lt/uploads/lrkm/documents/files/Ziniasklaidos_vartojimas12_galutine.pdf

[Žiūrėta 2019-04-01]

⁹⁵ „Kantar TNS“ populiariausių 2018 m. spaudos leidinių penketukai. Prieiga:

<http://www.tns.lt/lt/news/kantar-tns-populiariausiu-2018-m-spaudos-leidiniu-penketukai/>

[Žiūrėta 2019-02-05]

Pranešimas įtraukiamas į analizę (koduojamas), jeigu jame bet koku linksniu, gimine ar skaičiumi minimi raktažodžiai:

G. Nausėda ir (arba) *S. Skernelis* ir (arba) *I. Šimonytė*

ir yra vienas daugiau šių raktažodžių bet koku linksniu, gimine ar skaičiumi:

- *Prezidento rinkimai*
- *Kandidatai*
- *Šalies vadovas*
- *Valstybės vadovas*
- *Daukantas*

Tais atvejais, kai koduojamas vizualinis spausdinys (pvz., karikatūra), atranka vykdoma subjektyviai (tokių atvejų buvo 10).

Pranešimai, kuriuose minimi ne 2019 m. LR prezidento rinkimai neanalizuojami.

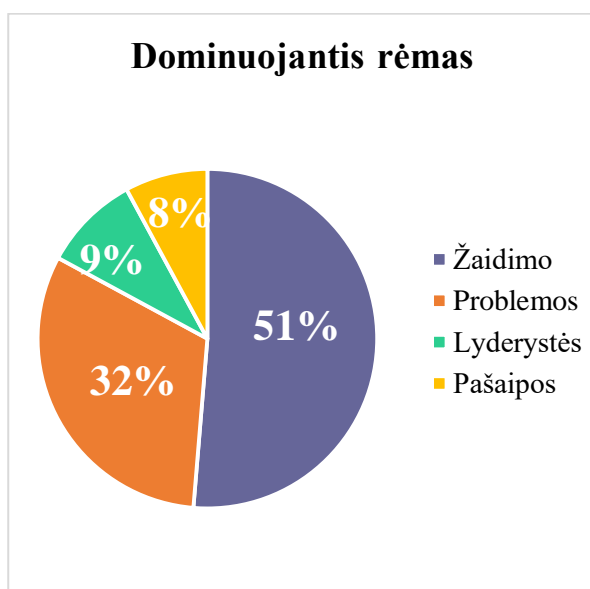
3. Tyrimo rezultatai

Viso per 15 tyrimo savaitių nustatyti 77 pranešimai 42 numeriuose, turintys aptinkamą rėmą.

Vienas pranešimas (2019-04-11 numeryje) atitiko raktažodžių atrankos kriterijus, tačiau buvo netirtas dėl pernelyg trumpo kandidatų paminėjimo, neleidusio įžvelgti jokio rėmo.

3.1 Kiekybinė dalis

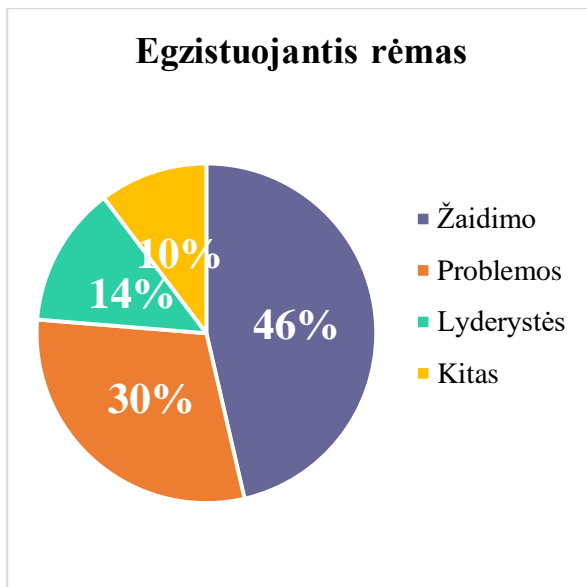
3.1.1 Bendri duomenys

Dominuojantis rėmas	Pranešimų sk.
Žaidimo	39
Problemos	24
Lyderystės	7
Pašaipos	6

4 grafikas

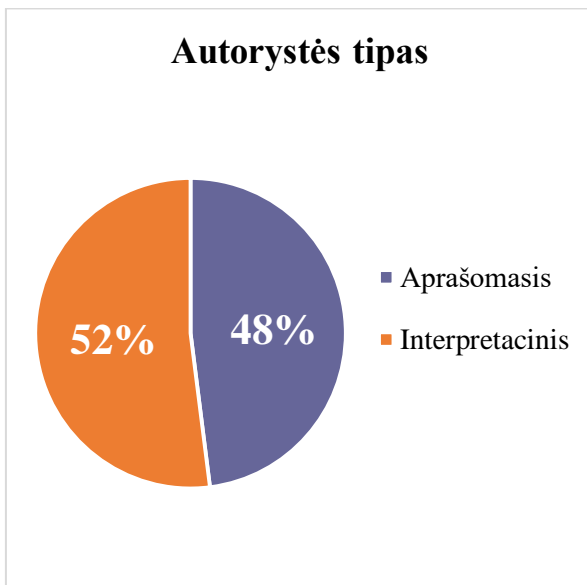
Paaikškėjo, kad absoliučią daugumą tarp tyrimo laikotarpiu aptiktų dominuojančių rėmų sudaro žaidimo rėmas. Toks rezultatas atitinka užsienio tyrimų rezultatų tendencijas. Tačiau gana tvirtą dalį sudaro ir problemos rėmas. Visgi kita diagrama bei kokybinė analizė parodys, kad nors rėmas didelėje dalyje pranešimų dominuoja, pranešimas inicijuojamas ir jo vaga formuojama formuojama pagal žaidimo rėmą. Lyderystės rėmas buvo aptinkamas retai.

Egzistuojantis rėmas	Pranešimų sk.
Žaidimo	45
Problemos	29
Lyderystės	13

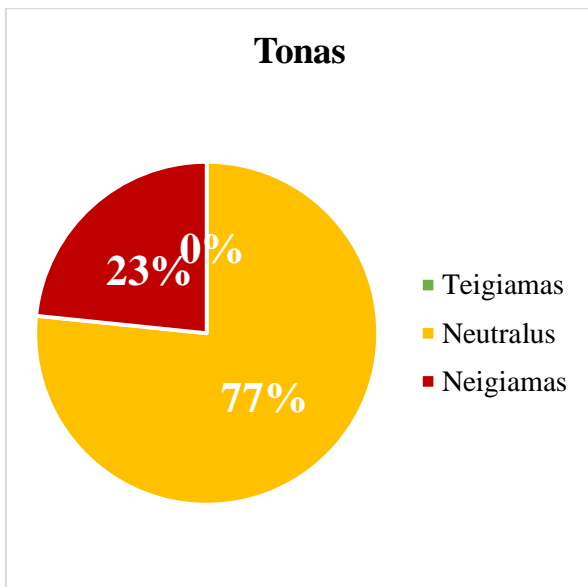
5 grafikas

Matome, kad fiksuojant nebe dominuojantį, o paprasčiausiai esantį arba nesantį rėmą, atotrūkis tarp dviejų lyderių didesnis (nebe 10, o 16 %). Tai sako, kad žaidimo rėmui vietos atsirasdavo daugumoje pranešimų, tad net kai buvo kalbama apie „problema“, joje neretai vis tiek iškildavo ir „žaidimas“.

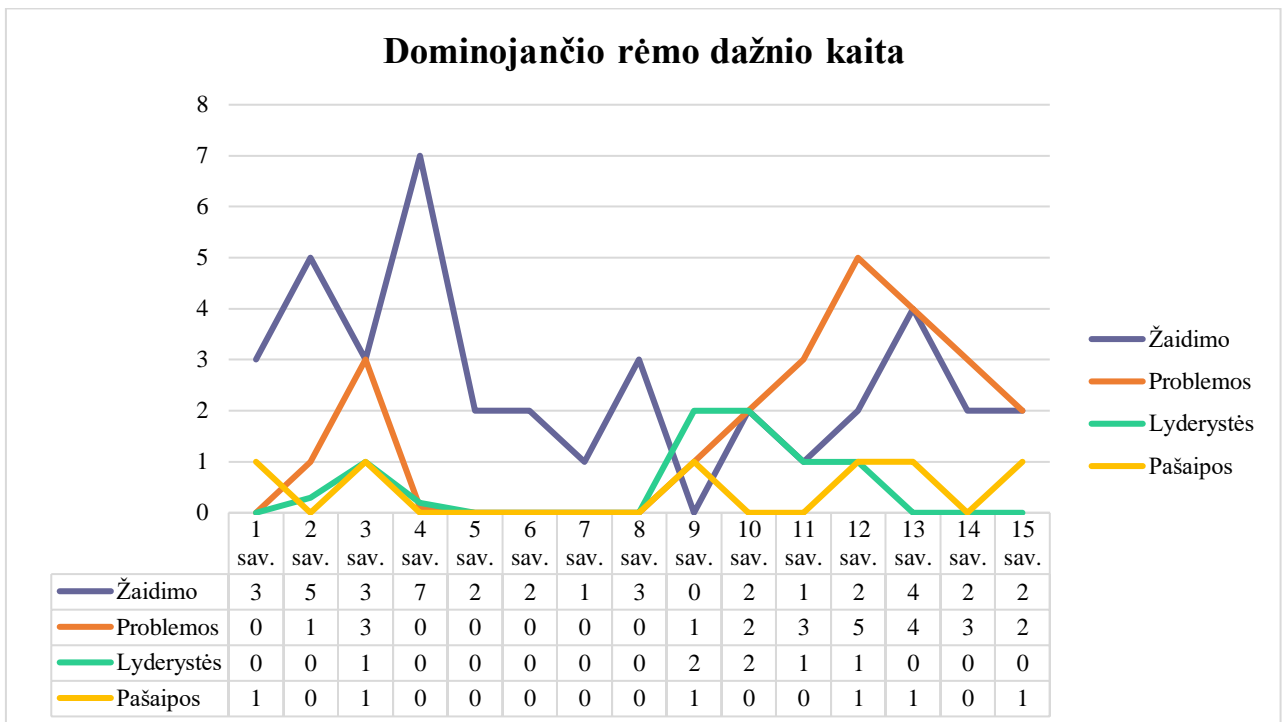
6 grafikas

36 pranešimams priskirtas labiau aprašomasis, o 39 – labiau interpretacinis pranešimo stilius. Interpretacinis stilius dažniausiai pasitaikydavo problemos straipsniuose (redakcijos nuomonės rubrikose) ir karikatūrose.

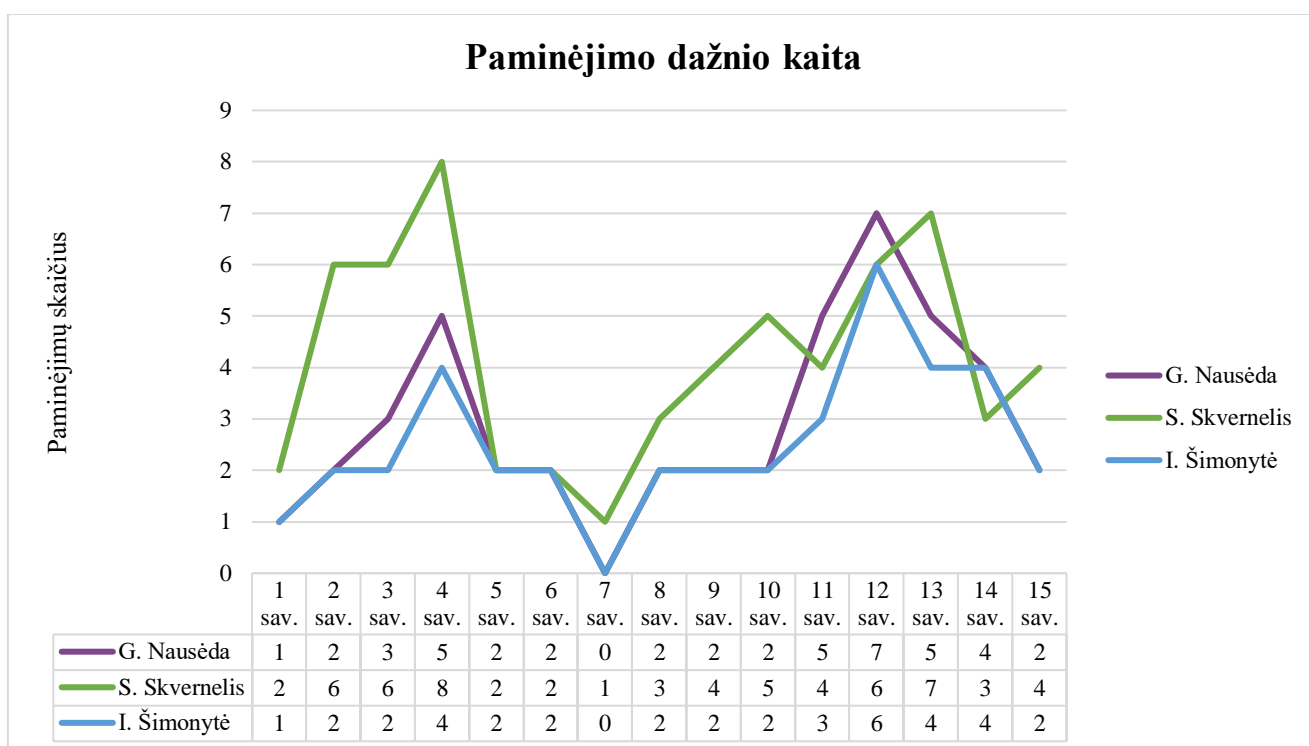
7 grafikas

59 pranešimuose užfiksuotas bendras neutralus, 18-oje – bendras neigiamas tonas. Teigiamas tonas bendrame pranešime neaptiktas, tačiau po vieną kartą pasireiškė minint G. Nausėdą ir S. Skvernelį. Neigiamas tonas dažniau pasitaikydavo interpretacinio tipo pranešimuose. Ryškesnių skirtumų tarp kandidatams priskirto tono neįžvelgta.

8 grafikas

Iš dominuojančio rėmo kaitos tyrimo laikotarpio metu matome, kad pirmojoje tiriamojo laikotarpio pusėje dominavo žirgų lenktynių rėmas. Galbūt todėl, kad pirmiausia visuomenėje tvyrojo intriga sužinoti, kokie kandidatai yra realūs pretendentai, ir tik vėliau imti aptarinėti juos „problemiškai“. Matome, kad į tyrimo laikotarpio pabaigą problemos ir žaidimo rėmai susilygino – galbūt pranešimų autoriai jau turėjo pakankamai medžiagos platesniems komentarams rašyti, buvo įvykę pakankamai debatų, pokalbių su kandidatais. Lyderystės ir pašaipos rėmai laikėsi stabiliai arba yra pernelyg statistiškai nereprezentatyvūs, kad būtų galima daryti išvadas.

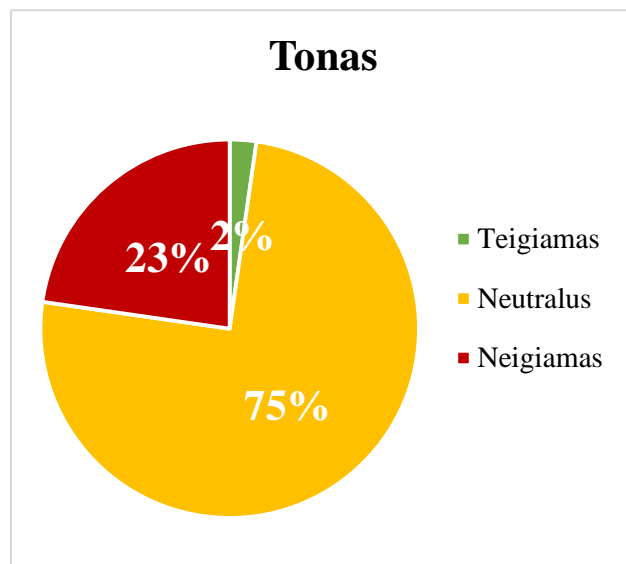
9 grafikas

Nors tyrimui įpusėjus kandidatai buvo minimi gana tolygiai, pradžioje jautėsi aiškus S. Skvernelio dominavimas dienraščio eteryje. G. Nausėda vidutiniškai buvo minimas 2,9, S. Skvernelis 4,2, o I. Šimonytė – 2,5 karto per savaitę.

Kadangi pirmomis tyrimo laikotarpio savaitėmis dar nebuvo aiškios kandidatų pažiūros, nebuvo įvykę daug debatų, pokalbių, dienraščio eteris buvo užpildomas tiesiogiai su rinkimais nesusijusiais, tačiau S. Skvernelį kaip kandidatą į prezidentus mininčiais pranešimais. Kitaip tariant, S. Skvernelis, būdamas Lietuvos ministru pirmininku ir dirbdamas savo darbą, laimėdavo paminėjimų ir kaip kandidatas, nes žiniasklaida dažname pranešime tai „primindavo“. Plačiau apie tai ir apie pasyvesnę I. Šimonytės minėjimą – kokybinėje dalyje.

G. Nausėdos statistika

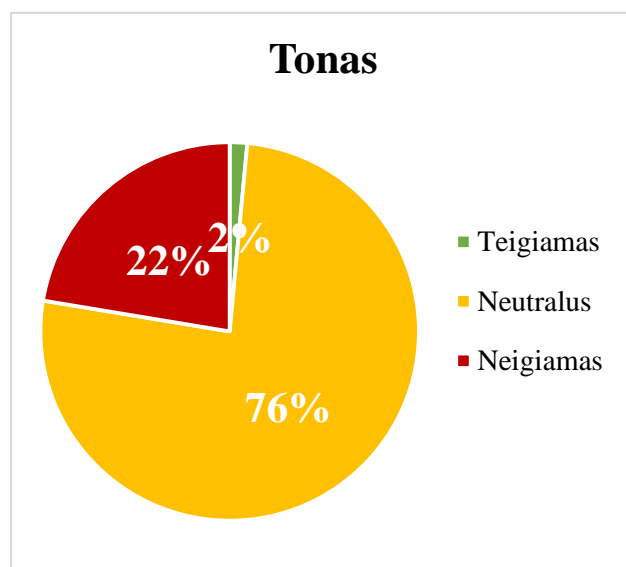
Dominuoja žaidimo rėmas: 25 (57 %), problemos – 15 (34 %), o lyderystės – 3 kartus (7 %). Pašaipos rėmas aptiktas kartą (2 %), jame (karikatūroje) išvelgiamas ir santykių vidinis rėmas. 1 kartą kandidatui priskirtas teigiamas pranešimo tonas, 33 kartus neutralus, ir 10 kartų neigiamas.

10 grafikas

S. Skvernelio statistika:

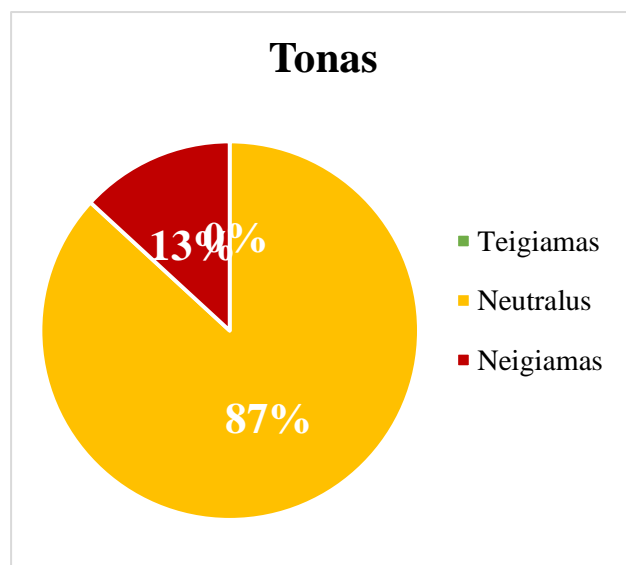
Dominuoja žaidimo rėmas: 34 (55 %), problemos – 20 (32 %), lyderystės – 8 (13 %), pašaipos – kartą (2 %). 1 kartą kandidatui priskirtas teigiamas pranešimo tonas, 51 kartą neutralus, ir 15 kartų neigiamas.

11 grafikas

I. Šimonytės statistika:

Dominuoja žaidimo rėmas: 25 (66 %), problemos – 8 (21 %), o lyderystės – 4 (13 %) kartus. Pašaipos rėmas aptiktas kartą (3 %), jame (karikatūroje) išvelgiamas ir santykių vidinis rėmas. Kandidatei nė karto nepriskirtas teigiamas pranešimo tonas, 33 kartus priskirtas neutralus, ir 10 kartų neigiamas.

12 grafikas

3.2 Kokybinė dalis

Šio skyriaus struktūra padalinta taip: pirma aptariami dominuojantys viso pranešimo rėmai, tuomet pereinama prie atskirų rėmų iš pradžių aptariant bendras šių rėmų išvadas, o tada pereinant prie atskirai kandidatams skirtų kiekvieno rėmo mini–skyrelių, nors dažnai neišvengiamai paliečiant ir kitus kandidatus.

3.2.1 Bendra analizė

3.2.1.1 Dominuojantis rėmas

Kaip patvirtina kiekybinės išvados, absoliučioje daugumoje pranešimų dominuojantis rėmas yra žaidimo. Įdomu tai, kad net ir tais atvejais, kai didelę dalį pranešimo ploto užima problemos aptarimas, pranešimas vis tiek būna akivaizdžiai orientuotas į žaidimo rėmą, laimėjimą–pralaimėjimą. Žaidimo rėmas dažnai veikia kaip iniciatorius: sužinome apie naujus kandidatų reitingus, o tai tampa proga pakalbėti ir apie jų rinkiminę programą. Net ir išspausdintuose pokalbiuose, kuriuose kalbama apie probleminius klausimus, žurnalistai kreipia vagą link pergalės–pralaimėjimo spėlionių. Žvilgtelkime į viena pavyzdį.

Kaip žinia, tarp „Lietuvos ryto“ žiniasklaidos grupei priklausančių projektų yra ir televizijos kanalas tuo pačiu pavadinimu. Šioje televizijoje vyksta pokalbiai su politiniais, visuomenės veikėjais, o pokalbių stenograma kitą rytą išspausdinama ir šviežutėliame dienraščio numeryje. Taigi, nors ir ateina iš televizijos, dėl neišvengiamo įvairiausių žiniasklaidos priemonių persipynimo tai vis tiek yra neatsiejama šio tyrimo dalis.

Iš pradžių atrodo, kad TV laidos vedėją šiame pokalbyje su buvusiu Seimo pirmininku A. Valinsku domina probleminiai rinkimų klausimai⁹⁶:

- *Tačiau S. Skvernelis, kuris aiškiai taiko į „apačių“ rinkėją, kalba panašiai kaip D. Grybauskaitė kiekviename savo metiniame pranešime – prieš korupciją, už skaidresnę Lietuvą, teisingą valstybę, visiems vienodai gerą šalį.*
- *[...] Tuos dalykus, kuriuos jis įvardija, geriausiai pakeisti gali ir daugiausia ekonominių, įstatymų leidybos galių, ūkinių svertų iš visų pareigūnų Lietuvoje turi ministras pirmininkas. Klausantis S. Skvernelio kalbų man susidaro toks įspūdis: pažadėjau kadaise tą patį eidamas į premjerus, dabar rinkėjai užmiršo dar tą patį pažadėsiu ir eisiu į prezidentus. Nes prezidentas neatsako už tuos pažadus.*

⁹⁶ 2019-03-20 numeris, „Prisiminė karus ir nuogą karalių“, 3 p.

Premjeras taip ir nepaaiškina, kodėl jis eis daryti tų darbų, kurių tikrai negalės padaryti, nes neturės tiek įtakos. [...]

Rodos, kalba rutuliojasi probleminiame rėme, komentuojamos S. Skvernelio programinės gairės. Tačiau laidos vedėja, galima teigti, neleidžia pašnekovui „įsijausti“ ir kitu klausimu grąžina A. Valinską prie žaidimo rėmo:

– ***Jums, išbandžiusiam rinkimus, tikriausiai įdomu stebėti technologijas, kurias naudoja kandidatai.***

– *Pavyzdžiui, S. Skvernelio kūno kalba išduoda, kad jis ne visą laiką sako tai, ką norėtų pasakyti. Bet sako tai, ką reikia sakyti, nes tai yra transliuojama žinutė pagal konsultantų pasiūlytą modelį. Matyt, su juo dirba rimta komanda, normalu.*

G. Nausėda – lygiai taip pat. Jis puoselėja savo įvaizdį, su kuriuo atėjo, ir daro tai nuosekliai.

Man juokingiausia buvo, kai konservatoriai pradėjo džiaugtis, kad I. Šimonytė pirmoji surinko 20 tūkst. parašų ir tai padarė per vieną dieną. Truputėlį vaikiškas požiūris. Lygiai tas pats, kai imi ploti, kad mes laimėjome krepšinio rungtynes, nes per apšilimą primetėme daugiau taškų.

Man atrodo, kad jie bando švęsti tarpinius rinkimus, nes bijo, kad pagrindinių gali netekti švęsti. Jie labai dažnai daro tai, kas patinka jiems patiems, ir tuo džiaugiasi. O savikritikos elementas konservatorių stovykloje labai retas.

Šis pokalbis baigiasi absoliučiomis žirgų lenktynėmis: vedėja D. Žeimytė–Bilienė paprašo pašnekovo paprognozuoti rinkimų baigtį.

Kita išvada – pirmoje tyrimo pusėje artėjančius prezidento rinkimus užgožę savivaldybių tarybų rinkimai. Antrasis rinkimų turas baigėsi 9-tą tyrimo savaitę (kovo 17 d.). Kadangi Lietuva rinko ir merus, ši natūrali asmenybių grumtis dėl žiniasklaidos dėmesio iki minėtų rinkimų pabaigos buvo ne kandidatų į prezidentus naudai. Labiausiai tarybų rinkimai atimdavo eterį iš kandidatų į prezidentus problemos rėmo, o žaidimo rėmas vis tiek figūruodavo: reitingų apklausos nesustodavo, buvo spausdinamos, viešinos ir procedūrinės kandidatų naujienos.

4.2.2 Žaidimo rėmas

Kadangi G. Nausėda, kaip ir S. Skvernelis bei I. Šimonytė, seniai buvo laikomi realiausiais pretendais perimti šalies vadovo postą, žaidimo rėmo netrūko nė vienam. Tai buvo vienvaldis lyderis savo dažnume, bet tuo pačiu ir labai pasikartojantis: žaidimo rėmas iškildavo per reitingų paskelbimą; ekspertų komentarus apie prognozuojamas pergales; procedūrines naujienas ir kitas kandidatų „kovos“ naujienas, pavyzdžiui, parašų rinkimo, suaukotų lėšų progresas ir pan.

Atkreiptinas dėmesys, kad „Lietuvos rytas“ gauna išskirtines teises į „Vilmorus“ apklausų rezultatų viešinimą. Dažnas šeštadieninis numeris turi išsamius du puslapius, skirtus naujausių reitingų pateikimui (tačiau ne subjektyviam aptarimui).

Labai jaučiamas ir procedūrinių rinkimų naujienų sekimas: pavyzdžiui, pranešama apie oficialų asmenų užsiregistravimą kandidatais, parašų lapų pristatymą VRK, skelbiamos kandidatų turto deklaracijos ir pan.

Įdomu paminėti ir paties dienraščio savo internetiniame portale rengiamas nedideles apklausas: nors jos ir nereprezentatyvios, tačiau kartais būna susijusios su rinkimais. Pavyzdžiui, dienraštyje gegužės 3 d. išspausdinta ši apklausėlė kartu su bendra G. Nausėdos, S. Skvernelio ir I. Šimonytės nuotrauka (taigi, atrodo, kad galvoti skaitytojams liepama tik apie tris kandidatus): „Kandidatai į šalies prezidento postą šiuo metu į kairę ir į dešinę žarsto gausius pažadus. Ar jie turi įtakos jūsų pasirinkimui?“⁹⁷ Tai žaidimo rėmas, kadangi vietoje to, kad apklausa būtų orientuota, pavyzdžiui, į kandidatų programų diskusiją, į programą žiūrima kaip į įrankį laimėti rinkimus.

Neretai „Lietuvos rytas“ nevisai vienodai pateikdavo kandidatus – rodos, redakcija, remdamasi visuomenės apklausomis, nusprendavo, kad dėmesio verti tik trys populiariausi kandidatai⁹⁸:

Kandidatai į prezidentus toliau renka aukas savo rinkimų kampanijai. Vyriausiosios rinkimų komisijos duomenimis, premjeras S. Skvernelis yra gavęs daugiau nei 150 tūkst. eurų (beveik visą šią sumą skyrė Valstiečių ir žaliųjų partija), konservatorių iškelta Seimo narė I. Šimonytė – per 130 tūkst. eurų, ekonomistas G. Nausėda – 110 tūkst. eurų (pastariesiems dviem kandidatams aukojo fiziniai asmenys).

Parama kitiems kandidatams – nepalyginti kuklesnė.

G. Nausėda

Galbūt vienas kiek išskirtinesnis G. Nausėdos žirgų lenktynių pavyzdys buvo susijęs su konfliktu: konservatorius Žygimantas Pavilionis įsivėlė į rinkiminių technologijų žaidimus bandydamas apkaltinti G. Nausėdą:

[...] „Gal dabar tai nutekinti panorą kažkas iš Ž. Paviliono priešų kaip visad labai vieningose konservatorių gretose, o gal kažkaip pavyko suspurdėti ir pačiam G. Nausėdai, kuriam šis nutekėjimas – labai į naudą?“⁹⁹

⁹⁷ 2019-05-03 numeris, apklausa, 2 p.

⁹⁸ 2019-04-06, „Aukoja kandidatams“, 3 p.

⁹⁹ 2019-01-30 numeris, „Valdžios smogikai – ir iš opozicijos“, 30 p.

Žaidimas įžvelgiamas ir vienoje ironiškoje karikatūroje, kurioje lyg ir suponuojama, kad apie G. Nausėdą „problemiškai“ nežinome beveik nieko, todėl „*atrodo, pagaliau sulauksime teisingų rinkimų, dabar balsuosime ne už kandidatą, o už jo reitingą.*“¹⁰⁰

S. Skvernelis

S. Skvernelis pasižymi tuo, kad jo žaidimo rėmas kartais buvo papildomas problemos rėmu. Toks yra ir pats pirmas tirtas pranešimas apie S. Skvernelio sprendimą kandidatuoti:

[...] *Galutinį sprendimą dėl savo kandidato valstiečiai turėjo formaliai priimti kitą savaitgalį vyksiančiame partijos suvažiavime. Tačiau S. Skvernelio komanda nusprendė, kad paskelbti „naujieną“ reikia anksčiau, apžiūrėjus Rusnėje statomą estakadą, kuri turėtų išgelbėti vietos žmones nuo kasmetinių potvynių sukeliamų sunkumų.*[...]

Pasirodo, už statomą estakadą rusniškiai dėkojo ne tik S. Skverneliui.

„Rusnės gyventojams tai labai svarbus sprendimas. Matyt, norėdami atsidėkoti jie aplankė ir premjero mamą, nuvežė jai simbolinių dovanų – rūkytos žuvies“, – pasakojo S. Malinauskas.“¹⁰¹

Todėl jis vienintelis iš kandidatų turėjo privilegiją būti aptarinėjamas ne tik kaip kandidatas, kuris šiuo metu rūpinasi tik savo rinkimine pergale, bet ir kaip kandidatas, šiuo metu dirbantis vyriausybinius darbus.

Kad dienraštis skaitytojus bando sudominti (gal reaguodamas į paklausą, o gal pats ją kurdamas) žaidimo rėmu, galime spręsti iš tituliname puslapyje vasario 13 d. buvusios „dienos skaičiaus“ skiltelės: pateikiama LVŽS S. Skverneliui pervesta 50 tūkst. eurų suma.¹⁰² Tolesniuose puslapiuose straipsnelis kiek išplečiamas paminint jau ir kitų kandidatų kampanijų sąskaitas.

I. Šimonytė

Kovo 29 dienos „dienos skaičiuje“ vėl aptinkama procedūrinė naujiena, šįkart susijusi su visais kandidatais, įskaitant I. Šimonytę¹⁰³:

9. Tiek pretendentų į prezidentus – V. Andriukaitis, A. Juozaitis, V. Mazuronis, G. Nausėda, M. Puidokas, N. Puteikis, S. Skvernelis, I Šimonytė ir V. Tomaševskis – liko vakar pasibaigus parašų pristatymo terminui.

I. Šimonytė, nors ir būdama vienintelė moteriškos lyties kandidatė, šiuo klausimu, rodos, nelaimėjo daugiau pranešimų. Vienintelis ryškesnis jos kaip moters išskirtinumo paminėjimas buvo

¹⁰⁰ 2019-02-02 numeris, karikatūra, 2 p.

¹⁰¹ 2019-01-18 numeris, „Premjeras atsivėrė Rusnės seniūnei“, 3 p.

¹⁰² 2019-02-13 numeris, „Dienos skaičius“, 1 p.

¹⁰³ 2019-03-29 numeris, „Dienos skaičius“, 1 p.

procedūrinis, kuomet buvo pranešama apie galutinius užsiregistravusius kandidatus. Straipsnio antraštė buvo „Kliūčių ruože – 14 vyrų ir 1 moteris“, tačiau kandidatės lyties minėjimas antraštėje ir baigėsi. Pačiame straipsnyje lytis nekomentuota¹⁰⁴:

Pirmoji vasario 16-tąją aštuntą valandą į VRK su pareiškimais dokumentais atvyko konservatorių iškelta kandidatė Ingrida Šimonytė.

„Aš visada noriu būti pirma“ – ištarė politikė.

Kartais net „Lietuvos ryto“ savaitėje, kuri paprastai būna išsigelbėjimas problemos rėmui pasireikšti, dominuodavo žaidimo rėmas¹⁰⁵:

Tačiau ir „Vieningo Kauno“, ir kitų rinkimų komitetų šalininkų balsų taip pat gali tikėtis kiti – tiek nepartinis G. Nausėda, tiek formaliai nepartinė konservatorių kandidatė I. Šimonytė, tiek socialdemokratų atstovas V. Andriukaitis.

4.2.3 Problemos rėmas

Dažniausias ir išsamiausias problemos rėmas pasitaikydavo redakcijos nuomonės rubrikose. Priešingai nei galima įtarti, pranešimai, kuriuose kaip veikėjai dalyvaudavo politologai ar kiti ekspertai, gebantys aptarti politinį kandidatų turinį, problemos rėmą paliesdavo minimaliai ir buvo nuolat lenkiami link žirgų lenktynių rėmo. Todėl daugeliu atvejų vienintelė erdvė problemos rėmui dominuoti buvo redakcijos nuomonės rubrikos: „Be kaukės“, „Lietuvos ryto savaitė“ ar „Laiko ženklai“. Dalyje šių rubrikų autorius atsikleisdavo, dalis likdavo nepasirašytos.

Kitaip nei internetiniuose Lietuvos naujienų portaluose, „Lietuvos ryte“ nėra būrio išorinių apžvalgininkų, užsiimančių savo veikla, tačiau reguliariai gaunančių eterio portale. Pavyzdžiui, apsilankę portalo „15min“ „Tribūnos“ skiltyje pamatysime platų margumyną įvairiausio sluoksnio žmonių: nuo politikų, visuomenininkų, ekonomistų iki Bažnyčios atstovų. Tokiose skiltyse „problemiškai“ ir gana išsamiai pasisakoma aktualiomis to meto temomis. Tai – sveikintina praktika, kurios spausdintame „Lietuvos ryte“ nėra. Čia aktualijas pasikeisdami aptarinėja tie patys keli asmenys, kurie yra bendrovės darbuotojai. Internetiniame šio dienraščio variante nuomonės rubrika yra, tačiau net ir jame „Lietryčio“ komandos parašyti straipsniai sudaro didžiąją dalį, išoriniai nuomonės lyderiai įsileidžiami vangiai.

¹⁰⁴ 2019-02-19 numeris, „Kliūčių ruože – 14 vyrų ir 1 moteris“, 3 p.

¹⁰⁵ 2019-03-09 numeris, „Lietuvos ryto savaitė“, 3 p.

Kartais problemos rėmas buvo iniciuojamas ne tiesiogiai žiniasklaidos, o kylantis iš politikų tarpusavio konfliktų. Pavyzdžiui, kuomet LVŽS pagrasino išeisiantys iš valdžios, jei prezidento rinkimus laimės konservatorių kandidatai. Tuomet S. Skverneliui atkirto G. Nausėda:

„Vakar pretendentas į prezidentus Gitanas Nausėda pranešė, kad tapęs prezidentu iš S. Skvernelio neatimtų vyriausybės vadovo posto.[...]

„S. Skvernelis visiškai be pagrindo gąsdinasi, kad jam nesėkmingai pasirodžius prezidento rinkimuose, neteks ir Vyriausybės vadovo posto. Ne kartą sakiau – S. Skvernelis turi ūkiško žmogaus bruožų, ir tapęs prezidentu aš siūlyčiau jam tęsti pradėtus darbus“, – pareiškė G. Nausėda.“¹⁰⁶

Kitas pavyzdys: S. Skvernelio kaip kandidato į prezidentus pavardė linksniuojama buvo ir dėl valdančiųjų lyderio Ramūno Karbauskio pareiškimo apie išėjimą iš valdžios, jei valstiečių kandidatas nelaimės prezidento posto. Šio straipsnio nuotraukoje puikuoja ne pats R. Karbauskis ar LVŽS logotipas, o S. Skvernelis:¹⁰⁷

[...] R. Karbauskis mano, kad jei prezidento rinkimų nelaimėtų jų partijos iškeltas Saulius Skvernelis, valdžios darbas virstų tiesiog karu: „Nereikės mūsų netgi prašyti – mes tiesiog atsitrauksime, leisime jiems valdyti.“ [...]

G. Nausėda

Problemos, kaip ir lyderystės rėmas, aptinkamas balandžio 20 d. rubrikoje „Be kaukės“, kurios autorius tą dieną buvo Mečys Laurinkus. Jis, išklausęs kandidatų debatus užsienio politikos tema, yra nusivylęs neaiškiomis kandidatų vertybėmis ir pozicijomis, rašo, kad jiems trūksta asmenybės.

Rėmas taip pat figūruoja kitoje nuomonės rubrikoje „Laiko ženklai“:

„Itin iškalbingi buvo atsakymai, pavyzdžiui, apie homoseksualų partnerystės ir santuokos įteisinimą. S. Skvernelis su G. Nausėda aiškiau pasisakė prieš santuoką. Tačiau pirmasis lyg ir būtų už partnerystės, o antrasis norėtų diskusijos. Bet kaip iš tiesų, liko neaišku.“¹⁰⁸

S. Skvernelis

Ryškiausia problemos rėmo išvada kalbant apie kandidatus – absoliutus Sauliaus Skvernelio dominavimas. Tai ypač ryšku pirmojoje tyrimo pusėje, kuomet prezidento rinkimai dar atrodė pakankamai toli, kad būtų randama už juos svarbesnių valstybės reikalų.

¹⁰⁶ 2019-05-03 numeris, „Prieš rinkimus kyla įtampa“, 3 p.

¹⁰⁷ 2019-05-03 numeris, „Prieš rinkimus kyla įtampa“, 3 p.

¹⁰⁸ 2019-04-10 numeris, „Laiko ženklai“, 2 p.

S. Skvernelio problemos dominavimo priežastis aiški ir sudaro kitą išvadą – spauda labai dažnai jo premjeravimo veiklą mini kartu su kandidatūra į prezidentus. Pavyzdžiui, tyrimo pradžioje įvyko prieštarinai nuskambėjęs S. Skvernelio susitikimas su Izraelio prezidentu ir štai kaip šeštadieninio numerio redakcija jį aptarinėjo:

„[...] Kad ir kaip būtų, pastarieji svarbūs premjero vizito niuansai viešojoje erdvėje buvo beveik neaptarinėjami. Užtat jo politiniai oponentai iš karto ėmė piktintis, kad S. Skvernelis su Izraelio premjeru B. Netanyahu kalbėjo ne angliškai, o lietuviškai. Tarsi gimtąja kalba savo minčių nedėstyti daugelio šalių vadovai.

Tų patyčių, ypač iš dešinės pusės, lavina, užgriuvusi premjerą, ko gero, turi ir politinį pamušalą – kuo labiau sumenkinti šį kandidatą į prezidentus.“¹⁰⁹

Šiame straipsnyje buvo komentuojama Lietuvos pozicija Palestinos, lietuvių dalyvavimo Holokausto, JAV ir Izraelio santykių atžvilgiu, o S. Skvernelis, centrinė šito pranešimo figūra, dukart buvo paminėtas kaip kandidatas į prezidentus. Tad problemos rėmas – akivaizdus.

Dar vienas pavyzdys, kai S. Skvernelis laimi nemokamo „prezidentinio“ eterio todėl, kad žiniasklaida yra linkusi jo kaip premjero veiklą lyginti su hipotetiniu jo prezidentavimu:

„Tiesa, S. Skvernelis, remdamasis konkrečiais skaičiais, galėtų pasakyti visuomenei, kokią įtaką sankcijų karas su Rusija daro Lietuvos ekonomikai. Atsiprašau, paklausiau iš naivumo. Neatsakys.“¹¹⁰

S. Skvernelio, kaip ir jo konkurentų, pasirodymai debatuose redakcijos apžvalgose nuskambėdavo neigiamai. Pavyzdžiui:

„Tuo metu S. Skvernelis, kuris prieš kurį laiką buvo užsiminęs, kad Lietuvai reikėtų atnaujinti tam tikro lygio kontaktus su Rusija, dabar nepasinaudojo gera proga išryškinti savo poziciją, bet samprotavo, jog susitiktų su V. Putinu ypatingomis ir ekstremaliomis Lietuvai sąlygomis.“¹¹¹

Kokybės prasme gana platus buvo pirmasis TV laidos „Lietuva tiesiogiai“, pokalbis su jau pasiskelbusiu kandidatu S. Skverneliu (tyrimo autoriaus vertinimu, tai rėmų spektru įvairiausias pokalbis viso tyrimo laikotarpiu). Buvo jaučiami ir problemos, ir lyderystės, ir žaidimo rėmai (juos parodysiu tolesniuose poskyriuose):¹¹²

¹⁰⁹ 2019-02-02 numeris, „Lietuvos ryto“ savaitė, 2 p.

¹¹⁰ 2019-04-20 numeris, 4 p.

¹¹¹ 2019-04-20 numeris, 4 p.

¹¹² 2019-01-19 numeris, „Ketina siūlyti kitokį kelią“, 3 p.

„– [...] *Kalbėjote apie sąžiningą, teisingą valdžių bendradarbiavimą. Jums tapus prezidentu objektyvaus bendradarbiavimo sunku tikėtis.*

Ir Jūs, ir Seimas, ir greičiausiai Vyriausybė atstovautų tai pačiai politinei jėgai. Kažin ar tai yra normali ir sveika situacija?

– *Ne vienai politinei jėgai. Kalbėkime apie daugumą, kurioje – ne viena politinė jėga.*

Kita vertus, yra ir partiniai, ir nepartiniai žmonės.

Be to, jei mūsų įstatymų leidėjai, Konstitucijos kūrėjai būtų nusprendę, kad toks modelis kelia grėsmę, tai būtų įtvirtinta.[...]

S. Skvernelis į eterį patekdavo ne tik dėl konkrečiai Vyriausybės vadovo veiklos, bet ir dėl neoficialaus priklausymo valdančiųjų partijai. Štai dar vienas pavyzdys, kuris, beje, ne tik pagrindžia šį teiginį, bet ir patvirtina, kad kompiuteris kokybiniam tyrimui pilnai atlikti negali net atrankos. Šiame straipsnyje gausu ironijos ir, nors akivaizdu, kad kalbama apie S. Skvernelį, jo vardas nenuskamba (nors buvo minėti *prezidento rinkimų* ir *Daukanto* raktažodžiai). Ištraukoje aptinkami žaidimo ir problemos rėmai¹¹³:

[...] *Žodžiu, viskas šeštadienį žalstiečių sąskrydyje klojosi kaip iš pypkės. Netgi su laiku pataikyta. Būtų paskubėję ir apskelbę šią naujieną diena anksčiau, kai Jazzu pristatė savo nelemtą klipą, niekas nebūtų net pastebėjęs, kad valdančioji partija apsisprendė, ką deleguoti į S. Daukanto aikštę.[...]*

Apačiose juk ištisi batalionai marširuoja, vieni šnairuodami, kur čia kas bando pagrobti ar bent jau atimti vaiką, kiti rankas grąžydami dėl šeimos instituto devalvacijos, treči apskritai iš viso lietuviško literatūrinio palikimo labiausiai vartydami tik Žemaitės „Marčią“ ir tai tik pirmą puslapį, kuriame Vingis Sr. Ištaria proverbinę: „Mauči, boba, tuoj gauna į snukį.“ Maždaug – paprasti nekalti laikai, kai meilė ir darna tiesiog klestėjo. [...]

Kartais kartus su S. Skverneliu žaidimo rėme buvo minimi ir jo konkurentai, tačiau S. Skverneliui vieninteliui buvo priskiriamas dar ir problemos rėmas:¹¹⁴

[...] *Priežastis – paprasta. Jeigu prieš prezidento rinkimus premjeras kirstų vienam populiariausių ministrų, tai būtų skaudus smūgis tiek jam pačiam, tiek ir iki šiol šleivai kreivai atrodančiai vadinamosios profesionalų Vyriausybės idėjai.*

Matyt, tai suvokė ir R. Masiulis, todėl jis buvo toks drąsus.

¹¹³ 2019-01-29 numeris, „Apačių kandidatų grūstynės“, 2 p.

¹¹⁴ 2019-03-30 numeris, „Lietuvos ryto savaitė“, 2 p.

Žinoma, susisiekiimo ministro likimas po prezidento rinkimų, ko gero, jau nulemtas, tačiau bent iki tol ir jis, ir jo galingoji globėja gali vaikščioti iškelę galvą.

I. Šimonytė

Ingridai Šimonytei problemos rėmas užfiksuotas mažiausiai kartų ir absoliučiais skaičiais, ir procentaliai nuo jos paminėjimų: iš viso 38 paminėjimai ir 10 problemos rėmų (beveik 26 %).

Pirmasis tikras probleminis straipsnis buvo vasario 2 d. Šis straipsnis – tikra probleminio rėmo muzika. Straipsnis pradedamas samprotaujant apie Lietuvos vadovo formuojamą valstybės viziją, per nepriklausomybę nueitą kelią įsitvirtinant euroatlantinėse struktūrose. Autorius kalba, kad „[...] tūkstančiai žmonių, tarp jų ir ypač daug jaunimo, laukia kandidatų į prezidentus atsakymo į visiškai kitokius [ne gynybos – tyr. pastaba] klausimus: ką turime daryti industrinės, informacinės, skaitmeninės revoliucijos akivaizdoje; kaip į šią didžiausią pasaulinio masto permainą orientuoti švietimą, mokslą, mokslą susieti su verslu, kuria linkme pasukti visą ekonomiką, koki įtaką tai turės sprendžiant socialines problemas, kaip tai paveiks ne tik mūsų tarpusavio bendravimą, bet ir tarp atskirų kultūrų?“.

Tuo pačiu straipsnis įrodo, jog I. Šimonytė labiau matoma kaip partijos dalis, nei savarankiška kandidatė:

[...] O kaip I. Šimonytė? Konservatoriai prieš dvejus metus sukūrė modernią rinkimų programą, atliepiančią naujus technologinius vėjus ir numatančią prioritetus.

I. Šimonytė galėtų šia programa naudotis ir gal net papildyti.

Tačiau kyla klausimas: ar laimėjusi rinkimus I. Šimonytė vadovaus valstybei pati, ar jai už nugaros stovintis ambicingų patarėjų būrys? [...]“

Kaip rašyta ankstesniuose skyreliuose, „Lietryčio redakcija“ kritikuoja silpnai apčiuopiamas kandidatų vertybes. Šioje kritikoje I. Šimonytė – ne išimtis:

Kaip vertinti Estijos prezidentės K. Kaljulaid planuojamą susitikimą Maskvoje su Rusijos vadovu V. Putinu? I. Šimonytė ir G. Nausėda, regis, tiesiog nežinojo, ką aiškesnio pasakyti, tik aiškino, kad Lietuvos dabartinė izoliacinė politika Rusijos atžvilgiu neturėtų keistis.¹¹⁵

Verta darsyk priminti ir tai, kad politikų tarpusavio konfliktai buvo dirva dažnam pranešimui. I. Šimonytei tai ypač aktualu, nes ją remianti konservatorių partija dažnai buvo linksniuojama, kontrastinama su kitus kandidatus remiančiomis partijomis:

¹¹⁵ 2019-04-20 numeris, 4 p.

„„[R. Karbauskis – tyr. past.] *Akivaizdu, kad tiek I. Šimonytė, tiek G. Nausėda yra konservatorių kandidatai*““.¹¹⁶

3.2.4 Lyderystės rėmas

Įdomus buvo išspausdintas VRK pirmininkės L. Matjošaitytės apibendrinimas, tai lyg ant padėklo padėtas lyderystės rėmo elementų paketas:

„Kandidato portretas toks – lietuvių tautybės, turintis aukštąjį išsilavinimą, vedęs vyras, kuriam tuoj sueis 55 metai ir kuris yra deklaravęs vidutiniškai 243 tūkst. eurų vertės turto“.¹¹⁷

Lyderystės rėmas ryškus tuomet, kai paliečia valstybės, mokesčių mokėtojų interesus. Tokiais atvejais nevengiama aptarinėti kandidatų asmeninių, profesinių savybių, turinės padėties.

Taip pat šis rėmas dažnai būna persipynęs su problemos rėmu.

G. Nausėda

Pirmasis G. Nausėdos lyderystės rėmas buvo minėtąjį vasario 2 d., vizionieriškai aptariant kandidatus rubrikoje „Be kaukės“:

Arčiausiai globalios permainos suvokimo ir galimybės imtis struktūrinių reformų kol kas yra G. Nausėda. [...]

*Tačiau kyla kitas klausimas: ar laimėjusi rinkimus I. Šimonytė vadovaus pati, ar jai už nugaros stovės ambicingų patarėjų būrys? G. Nausėda atrodo savarankiškesnis. [...]*¹¹⁸

Kaip ir buvo galima tikėtis, G. Nausėda neišvengdavo savo bankininko praeities priminimo: lyderystės rėmo elemento, kalbančio apie asmens patirtį. Jo, kaip ekonomisto, bankininko praeitis buvo minima dažnai, o ypač – tyrimo viduryje vykusiu Lietuvos banko vadovo ir valdančiųjų konflikto metu.

[Redakcija] *Beje, lygiai prieš metus G. Nausėda apie V. Pranckietį yra pasakęs: „Liežuvis nuskubėjo pirma mąstymo“, taip įvertindamas politiko samprotavimus, kad į prezidento postą pretenduojantis SEB banko ekonomistas gali kelti grėsmę.*¹¹⁹

¹¹⁶ 2019-05-03 numeris, „Prieš rinkimus kyla įtampa“, 3 p.

¹¹⁷ 2019-04-13 numeris, „9 kandidatai“, 8 p.

¹¹⁸ 2019-02-02 numeris, „Be kaukės“, 4 p.

¹¹⁹ 2019-02-13 numeris, „Laiko ženklai“, 2 p.

[... Stasys Jakeliūnas], *Tačiau paradoksalu, kad turime švediško banko ekonomistą Gitaną Nausėdą, 18 metų dirbantį, kuris mūsų komisijoje pripažino: „Na, mūsų niekas neprižiūrėjo, tai mes lyg laukiniai arkliai palakstėme“ [...].*¹²⁰

Taip pat įdomu paminėti, kad vienintelis tyrimo metu užfiksuotas G. Nausėdos šeimos paminėjimas buvo kalbai einant apie būsimą prezidento rezidenciją¹²¹:

[...], *Visiškai suprantu, jog mano namas buvo statomas ne kaip tvirtovė, o kaip atviras gamtai ir visuomenei statinys, kad galėtų ištirpti gamtoje.*

Bet saugumo požiūriu jis nėra idealas. Šiuo požiūriu, matyt, kiltų diskusijų, ką daryti ir kaip užtikrinti saugumą.

Bet kuriuo atveju aš padaryčiau viską, kad likčiau ten, kur esu – man ir mano šeimai ten mieliausia“, – portalo lrytas.lt laidoje „Ne spaudai“ kalbėjo G. Nausėda, paklaustas, kur gyventų, jei būtų išrinktas šalies vadovu.“

Be to, kandidatai kartais į tyrimą kartais pakliūdavo todėl, kad juos minėdavo kiti asmenys. Pvz., G. Nausėda į titulinį dienraščio puslapį skiltelėje „Dienos sakiny“ papuolė, nes apie jį kalbėjo N. Puteikis¹²²:

„Jeigu leidžia taisyklės, noriu būti Gitanas Nausėda 2.“

Prezidento posto siekiantis Seimo narys perspėjo imsiąs susitikinėti su įtakingais žmonėmis, jei atsakingos institucijos deramai neįvertins kandidato į prezidentus G. Nausėdos ir kariuomenės vado J. V. Žuko nedeklaruoto susitikimo, kuriam tarpininkavo Lietuvos verslo konfederacijos vadovas V. Sutkus.

S. Skvernelis

Vienas S. Skvernelio lyderystės rėmo pavyzdys – žaidimo skyrelyje minėtas plataus rėmų spektro pokalbis „Lietuvoje tiesiogiai“:

– ***Sakėte, kad jūsų sprendimas kandidatuoti palaimintas namuose. Žmona Silvija irgi neprieštarauja jūsų ambicijoms?***

– *Žmona ir šeima norėtų, kad būtų kitaip, kad ramiau gyventume, dažniau matytų.*

Bet aš stengiuosi ir stengsiuosi ateityje, nepaisydamas to, kokie bus rinkimų rezultatai, praleisti su šeima kuo daugiau laiko, nes tai yra svarbiausia gyvenime, ką turiu.

¹²⁰ 2019-03-30 numeris, „Rusiški pinigai Lietuvoje nekvepia“, 3 p.

¹²¹ 2019-03-30 numeris, „Savo lizdo nekeistų į valdišką inkilą Turniškėse“, 7 p.

¹²² 2019-03-16 numeris, „Dienos sakiny“, 1 p.

Žmona mano darbą mato jau pustrėčių metų, ji pradėjo gerokai daugiau domėtis politika, kritiškai mąsto, daro išvadas.

Man jos pasakymas: „Laikykitės, šaunuoliai, nekreipkite dėmesio, darykite tai, ką reikia padaryti“ – labai svarbus. Lygiai taip pat yra dėl šio sprendimo.¹²³

I. Šimonytė

I. Šimonytė, kaip jau minėta, pradžioje buvo labiau matoma kaip TS-LKD politinės programos linijos nešėja, asmeniško dėmesio jai buvo vengiama.

Visi trys kandidatai (tačiau jokie kiti) buvo minimi straipsnyje „Savo lizdo nekeistų į valdišką inkilą Turniškėse“:

„Visiškai neseniai iš daugiabučio Antakalnyje į sodo sklype Pavilnyje pastatytą namą persikrausčiusi I. Šimonytė irgi tikino, kad jos netraukia Turniškės.

Pretendentė į prezidentus laidai „Ne spaudai“ pripažino, kad išrinkta šalies vadove mielai liktų ir toliau gyventi sodininkų bendrijoje, jei tik Vadovybės apsaugos departamento pareigūnams šešių arų sklype pavyktų sukurti normalias darbo sąlygas, kad jie pagal įstatymą galėtų pasirūpinti šalies vadovo saugumu.[...]“

Čia jaučiamas spaudos susidomėjimas lyderystės todėl, kad klausimas sukasi aplink administracinius valstybės finansus, kuriuos padengia šalies gyventojai.

4.2.5 Pašaipos rėmas

Kai kuriems žmonėms laikraščiai gali būti neįprasti tuo, kad juose, priešingai nei internetiniuose naujienų portaluose, aptinkame ir įdomesnių informacijos formų: karikatūrų, satyros dvielių, juokelių. Šio tyrimo atveju pasitaikė 8 karikatūros – o tai sudaro visai solidžius 10 % nuo visų tirtų pranešimų. Karikatūros skaitytoją pasitinka kiekviename „Lietuvos ryto“ numeryje ir dažniausiai kalba apie didelį visuomenės dėmesį prikaustančius tų dienų įvykius.

Tik dvejose karikatūrose pavyko aptikti aiškiai dominuojantį dedukcinį rėmą (abiem atvejais tai buvo žaidimo rėmas). Kadangi likusioms karikatūroms nė vienas iš trijų dedukcinių tyrimo rėmų netinka, rėmas buvo nustatytas indukcinio būdu.

Karikatūros pasižymi tuo, kad jose didžiosios politikos subtilybės paprastai nužeminamos iki paprastų, buitinių, kone visiems visuomenės sluoksniams atpažįstamų sugretinimų. Panašu, kad jos politiką mato paprasto, ne itin išsilavinusio individo akimis ir nusistovėjusiam intelektualumui čia

¹²³ 2019-01-19 numeris, 3 p.

vietos nėra. Pavyzdžiui, šioje karikatūroje kova dėl aukščiausio šalies posto sugretinama su žemės ūkiu (antraštė *Nespręsk apie derlių iš želmens*) ir santykiais, meile (ilustracija).

Nors šioje karikatūroje gali būti užčiuopiamas žaidimo rėmas („parengė puolimo strategiją“), rizikinga būtų tvirtinti, kad jis čia

dominuoja – karikatūros pasišyrimas pernelg netiesioginiu, padriku ir kaskart kitokius sugretinimus pasitelkiančiu pranešimo stiliumi. Todėl tokiems atvejams nutarta taikyti pašaipos rėmą. Šis rėmas turi minėtas savybes: netiesioginis kalbėjimas apie politiką, neįprastų sugretinimų panaudojimas (jei sugretinimus su sportu, karu laikysime

2 pav., 2019-03-16 numeris

įprastais, tuomet akivaizdu, kad meilė, žemės ūkis tokie nėra), šaržinių iliustracijų naudojimas.

Kita karikatūra yra dar vienas įrodymas, kad rėmų tyrimuose pilna robotizacija vargu ar kada bus pasiekta: kartais tik žmogaus akis gali atpažinti iliustracijas, kuriose vaizduojami svarbūs nūdienos

veikėjai. Šioje linksmoje iliustracijoje išsirikiavę visi 2019 m. kandidatai, laukiantys, kuomet iš D. Grybauskaitės galės perimti šalies valdžią.

Galų gale prie pašaipos rėmo priskirtini ir reguliarūs Juozo Erlicko rašiniai. Pavyzdžiui, viena jo satyrinė proza, kurioje vėl kalbama apie nuveiktus S. Skvernelio darbus (problema), jie susiejami su jo kandidatūra į prezidentus.

Išgalvotas, į S. Skvernelį panašus kandidatas pasakoja žmonai motyvus, kodėl nusprendė siekti aukščiausio šalies posto¹²⁴:

Tikrai ne dėl pinigų. Kai Skvernelis pakėlė pensijas – nieko mums nebetruksta. Ir ne dėl valdžios. Tai viduramžiais valdovas galėjo kam panoėjęs kardu galvą nušniot. Dabar kliunkiui pavaldiniui nė delnu per ausis nevalia bus pliaukštelt. Mane visi

2 pav., 2019-04-12 numeris

žurnaliūgos šnipinės [Ko gero, tai nuoroda į dažnus žurnalistinius tyrimus premjero aplinkoje ir apskritai į konfliktišką santykį su pagrindine žiniasklaida – tyr. past], *o jei aš kurį pavadinsiu rusų šnipu – oi, koks kils triukšmas!...* [Aliuzija į Skvernelio įtarimus dėl Kremliaus įtakos konservatoriams ir mokytojams jų streikų metu – tyr. past.] *Anokia ten valdžia?*

Šiame straipsnyje taip pat gausiai kalbama apie valstiečius, kaimo gyvenimą, o pagrindinėje iliustracijoje S. Skvernelis smaugia nenoromis kiaušinius perinčią vištą.

¹²⁴ 2019-03-23 numeris, „Ar tiesa, kad lietuviai rinkėjas durnesnis už kitas rūšis?“, 9 p.

Išvados

Šis darbas siekė nustatyti, kaip „Lietuvos rytas“ rėmino kandidatus į 2019 m. Lietuvos Respublikos prezidento rinkimus. Atlikta analizė paaikškina, kaip (koku rėmu) dienraštis linkęs nušviesti kandidatus, kaip konkretūs rėmai pranešimuose išskyla ir kaip susiformuoja vieno rėmo dominavimas.

Atlikta kiekybinė ir kokybinė rėmų analizė nustatė, kad absoliučioje daugumoje (51 %) pranešimų dominuojantis rėmas buvo žaidimo rėmas. Tai taip pat dažniausiai pasitaikęs rėmas (46 % prieš artimiausią „konkurentą“ – problemos rėmą su 30 %). Šio rėmo dominavimas sutampa su užsienio kiekybinių tyrimų išvadomis.¹²⁵ Galbūt viena to priežasčių yra tai, kad didžioji dalis pranešimų, net jeigu juose užfiksuotas ir kitų rėmų egzistavimas, yra orientuoti į žaidimo rėmą. Pavyzdžiui, pokalbio su pašnekovais metu žurnalistai trumpai aptaria probleminį rėmą, tačiau nuolat kreipia pokalbį link žaidimo, juos domina kandidatų strategija ir tikimybė laimėti rinkimus. Žaidimas taip pat dažnai inicijuoja naujieną, net jei vėliau kalbama apie problemą. Žvelgiant į turinį, kandidatams dažnai kliūdavo kritikos dėl silpnai apčiuopiamų vertybių ir idėjų (todėl probleminiuose pranešimuose dažniau pasitaikydavo neigiamas tonas), tad galbūt toks politinio turinio trūkumas nedavė „tešlos“ problemos rėmui, juolab, kad nerastas nė vienas kandidatų užsakytas ar kitaip inicijuotas straipsnis, kuriame jie išsamiau pristatytų savo vertybes, politinę programą. Žaidimo rėmas taip pat buvo nuolat aptinkamas reitingų viešinimo bei aptarimo pranešimuose ir procedūrinėse rinkimų naujienose. Pirmoje tyrimo pusėje vykę savivaldybių tarybų rinkimai sutapo su mažesniu problemos, lyderystės ir pašaipos rėmų dažniu, nors žaidimo rėmui reikšmingas sumažėjimas šiuo laikotarpiu nenustatytas. Žaidimo rėmas dažniau nei kiti pasitaikydavo tituliniam „Lietuvos ryto“ puslapyje, tad darytina išvada, kad dienraštis skaitytojų sudominimui pasitelkia būtent šį rėmą.

Tyrime iš dalies pasitvirtino žaidimo rėmo ir žurnalistinio objektyvumo problematika – buvo pranešimų, kuriuose netolygiai nušviečiami kandidatai, iš 9 oficialių kandidatų buvo minimi tik 3 populiariausi.

Kita tendencija: kuomet vykdavo politikų tarpusavio konfliktai, jie iškildavo ne kaip diskusija dėl šalies ateities, o kaip kova dėl valdžios. Kitaip tariant, buvo nušviečiami daugiausia žaidimo rėme, siekiant išsiaiškinti, ko politikai šiuo konflikte siekia ir kokios pasekmės jų laukiant darant išankstinę prielaidą, kad jų veiksmai atliekami tik dėl valdžios gavimo / išsaugojimo.

¹²⁵ Pew Research Center. (2007). The invisible primary—invisible no longer. Retrieved from <http://www.journalism.org/node/8187>

Apskritai problemos rėmas dominavo 32% pranešimų. Kiek netikėtas atradimas buvo tai, kad problemos rėmas išsamiausiai plėtojamas buvo redakcijos narių nuomonės rubrikose, kai tuo tarpu politologai ar kiti ekspertai problemos rėmą paliesdavo minimaliai ir buvo nuolat spaudžiami link žirgų lenktynių rėmo. Pastebėtina, kad „Lietuvos ryto“ dienraštyje nėra nuomonės rubrikos autorių įvairovės, politiniais klausimais pasisako vien iš kelių narių susidedantis apžvalgininkų, kurie yra ir įmonės darbuotojai, būrelis. Vadinasi, sunku tikėtis nukrypimo nuo bendros redakcijos vadovybės skatinamos „linijos“. Turinio prasme nuomonės rubrikose kandidatai dažnai buvo nušviečiami neigiamai, buvo kritikuojamas silpnas jų vertybinis pamatas, menkai išreiškiamos pozicijos. Vis dėl to problemos rėmą nagrinėti yra įdomiausia, nes vienintelis kalba apie tikrąjį politinį, idėjinį turinį, o ne varžybas dėl valdžios.

Lyderystės rėmas turinyje dažnai pasitaikydavo nuomonės rubrikose po debatų. Neretai jis pasireikšdavo iš profesinės pusės: pavyzdžiui, buvo minima G. Nausėdos kaip bankininko, ekonomisto darbinė praeitis. Bendrai darytina išvada, kad lyderystės rėmas žiniasklaidoje pasitaiko tiek, kiek tai tiesiogiai liečia rinkėjus: pavyzdžiui, visi trys populiariausi kandidatai (tačiau, tolygaus nušvietimo nenaudai, nė vienas kitas oficialus kandidatas) buvo paminėti straipsnyje apie Turniškių rezidenciją, kuriame buvo akivaizdžiai jaučiamas mokesčių mokėtojo interesas. Kandidatai į lyderystės rėmą pakliūdavo ir apie juos atsiliepiant kitiems politikams. Vis dėlto šis rėmas greičiau buvo šalutinis, lydintis problemos rėmą, nei dominuojantis (kaip toks užfiksuotas tik 7 kartus).

Indukciniu būdu buvo nustatytas pašaipos rėmas, dominavęs 6 kartus. Šis rėmas nušviečia kandidatus iš ironiškos, su viešuoju gyvenimu nebūtinai susijusios buitinės ar santykių (meilės) pusės. Čia dažnai pasireikšdavo vienas seniausių „Lietuvos ryto“ komandos narių J. Erlickas. Taip pat reguliariai buvo spausdinamos karikatūros. Įsitikinta, kad nei kiekybinį, nei, juolab, kokybinį rėmų tyrimą pilnai robotizuoti vargu ar įmanoma.

Kalbant konkrečiai apie kandidatus, ypatingas pastebėjimas dėl kandidato S. Skvernelio susijęs su jo buvimu šalies premjeru: S. Skvernelis gaudavo daugiausia „eterio“, tačiau į tyrimą dažnai patekdavo, nes šiame eteryje būdavo minimas ne tik kaip vyriausybės vadovas, bet ir kaip kandidatas į prezidentus. Pranešimų autoriai S. Skvernelio veiksmus, net jei jie susiję su vyriausybės darbu, siekdavo sugretinti su hipotetiniu jo prezidentavimu, darydavo prielaidą, kad dauguma S. Skvernelio veiksmų skirti įgyti daugiau populiarumo pergalei prezidento rinkimuose iškovoti. Tai vyko ir atvirkščiai: S. Skvernelio žaidimo rėmas neretai buvo papildomas problemos rėmu paminint tam tikrą tuo metu vyriausybės sprendžiamą klausimą. Todėl S. Skvernelio žaidimo ir problemos rėmai buvo labiausiai persipynę.

Kiekybiškai dažniausiai buvo minimas S. Skvernelis (63), nuo jo atsiliko G. Nausėda (44) ir I. Šimonytė (38).

Ingridai Šimonytei problemos rėmas užfiksuotas mažiausiai kartų tiek absoliučiais skaičiais, tiek procentaliai nuo jos paminėjimų: iš viso 38 paminėjimai ir 10 problemos rėmų (beveik 26 %). Galimos to priežastys: I. Šimonytės tapatinimas su TS-LKD partija ir jos senbuvystė didžiojoje politikoje. Tuo pačiu galbūt kandidatės pažiūras ir idėjas rinkėjai jaučia ir žino geriau, nei, pavyzdžiui, G. Nausėdos. Apskritai net ir tais atvejais, kai I. Šimonytė buvo minima, dažnai ji buvo matoma kaip TS-LKD dalis ir jos asmeninės pažiūros nebuvo pernelyg aptarinėjamos.

Atlikto darbo nauda dar labiau išryškėtų ateityje atsiradus analogiškiems darbams ir palyginant šio tyrimo rezultatus su kitų Lietuvos žiniasklaidos priemonių arba rinkimų rėmų tyrimų rezultatais.

Literatūros sąrašas

1. Lippman, Walter. *Public Opinion*. New York: Free Press, 1922/1997
2. Bielinis, Lauras. . *Visuomenė, valdžia ir žiniasklaida: Prieštaringa komunikacinė simbiozė*. Vilnius: Eugrimas, 2005.
3. Patterson, T. E.. *Democracy and the Media. A comparative perspective*. Cambridge University Press. Editorial: *The United States: news in a free market society* by in „Democracy and the Media. A comparative perspective“ by Richard Gunther and Anthony Mughan, 2000. 249 p.
4. Žiniasklaida ir rinkimai, seminaras.. Žiniasklaida ir rinkimai: Respublikinio seminaro, įvykusio 2000 m. vasario 29 d. Vilniuje, pranešimų tezės. Vilnius: F. Eberto fondas, 2000.
5. Patterson, Thomas E.. *Out of order*, New York: Alfted A. Knopf, 1993.
6. Bob Franklin, Martin Hamer, Mark Hanna, Marie Kinsey, John Richardson. *Key Concepts in Journalism Studies*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, 2005. 85 p.
7. Sausser Th. *Nous sommes ici par la volonté des medias*. Paris: Laffon, 1990. 34 p.
8. Renckstorf, K. *Media use as social action: a theoretical perspective*. *Media use as social action. A European approach to audience studies*. Ed. by K. Renckstorf, D. McQuail, N. Jankowski. London: John Libbey, 1996. pp. 18-31..
9. McQuail, D. *Mass Communication Theory: An Introduction*. London: Sage Publications, 1994 m.
10. Nevinskaitė, L, *Šiuolaikinės medijos ir masinės komunikacijos teorijos*, Vilniaus Universiteto biblioteka, Petro Ofsetas, 2011. 75 p.
11. Fred Morstatter, Liang Wu, Uraz Yavanoglu, Stephen R. Corman, and Huan Liu. 2018. *Identifying Framing Bias in Online News*. *ACM Trans. Soc. Comput.* 1, 2, Article 5 (June 2018). 5 p.
Pasiukiama: <https://isi.edu/~fredmors/paperpdfs/a5-morstatter.pdf>
12. Dietram A. Scheufele and David Tewksbury *Framing, agenda setting, and priming: The evolution of three media effects models*. *Journal of Communication* 57, 1 2007 m. 9–20 p.
13. Thomas E. Nelson, Rosalee A. Clawson, and Zoe M. Oxley. *Media framing of a civil liberties conflict and its effect on tolerance*. *American Political Science Review*, 91(3). 1997 m. 567–583 p.
14. Druckman JN, Jacobs LR. *Presidential Responsiveness to Public Opinion*. In: Edwards GC III, William G, editors. *The Oxford Handbook of the American Presidency*. Oxford: Oxford University Press; 2009; pp. 160–181 p.
15. Kirwan, James, and Damian Maye. “*Food Security Framings Within the UK and the Integration of Local Food Systems*.” *Journal of Rural Studies* 2013. 91–100 p.
16. Price, V., Tewksbury, D. & Powers, E. (1997) “*Switching Trains of Thought: The Impact of*
News Frames on Readers’ Cognitive Responses”, *Communication Research* vol. 24. 483 p.
17. Cappella, J. N., & Jamieson, K. H. (1997). *Spiral of cynicism. The press and the public good*. New York: Oxford University Press. 47 p.
18. Entman, R. M.. *Framing: Toward a clarification of a fractured paradigm*. *Journal of Communication*, 43 (4), 1993. 52 p.
19. Ghanem, Salma I. “*Filling in the Tapestry: The Second Level of Agenda-Setting*.” In *Communication and Democracy: Exploring the Intellectual Frontiers in Agenda-Setting*

- Theory, edited by Maxwell E. McCombs, Donald L. Shaw, and David Weaver, 3–14. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, 1997.
21. Media and elections: A handbook. Brussels: Tacis, 1995. 9 p.
 22. Tankard, J. W., Jr The Empirical Approach to the Study of Media Framing. In S. D. Reese, O. H. Gnady, A. E. Grand (eds.). Framing Public Life: Perspectives on Media and Our Understadbubg if tge Social World. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, 2001 m.
 23. De Vreese, Claes. News Framing: Theory and Typology. *Information Design Journal*, 13, 2005. 51 p. Pasiiekiamaa:
https://msap-unlam.ac.id/download/bahan__bacaan/New%20Framing.pdf
 24. Robert Entman. Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 1993 m. 51–58 p.
 25. Edelman, M. Contestable categories and public opinion. *Political Communication*, 10(3), 1993 m. 231 p.
 26. Snow, D., & Benford, R. D. Ideology, frame resonance, and participant mobilization. *International Social Movement Research*, 1, 1988 m. 198 p.
 27. Giddens, A. Central problems in social theory: Action structure and contradiction in socialanalysis. Berkeley: University of California Press, 1979.
 28. Reclaiming reality: A critical introduction to contemporary philosophy. Niujorkas: Verso. 52 p.
 29. Thomas E. Nelson, Rosalee A. Clawson, and Zoe M. Oxley. Media framing of a civil liberties conflict and its effect on tolerance. *American Political Science Review*, 91(3), 1997. 567–583 p.
 30. Dennis Chong and James N. Druckman. Framing theory. *American Political Science Review*, 10, 2007 m. 103–126 p.
 31. Amber E. Boydston, Justin H. Gross, Philip Resnik, Noah A. Smith. Identifying Media Frames and Frame Dynamics Within and Across Policy Issues, 2013. 1 p. Pasiiekiamaa: <http://faculty.washington.edu/jwilker/559/frames-2013.pdf>
 32. Chong D, Druckman JN. Framing Theory. *Annu Rev Pol Sci* 10, 2007. 103-126 p. Pasiiekiamaa: 10.1146/annurev.polisci.10.072805.103054.
 33. Baumgartner FR, De Boef SL, Boydston AE, The Decline of the Death Penalty and the Discovery of Innocence. New York: Cambridge University Press, 2008.
 34. Durham, F. News frames as social narratives: TWA Flight 800. *Journal of Communication*, 48: 1998. 114 p.
 35. Shoemaker, P. & Reese, S. D. *Mediating the Message*. New York: Longman Publishers, 1996.
 36. D'Angelo, P. News framing as a multi-paradigmatic research program: A response to Entman. *Journal of Communication*, 52, 2002. 870–888 p.
 37. Scheufele, D. A. Agenda-setting, priming, and framing revisited. Another look at cognitive effects of political communication. *Mass Communication & Society*, 3, 2000. 297–316 p.
 38. Iyengar, S. American politics and political economy series. Is anyone responsible? How television frames political issues. Chicago, IL, US: University of Chicago Press, 1991.
 39. Graber, D. A. (). *Mass media and American politics* (4th ed.). Washington, DC: CQ Press, 1993.
 40. Jamieson, K. H. (). *Dirty politics*. New York: Oxford University Press, 1992.
 41. Lawrence RG, Game-framing the issues: Tracking the strategy frame in public policy news. *Political Communication* 17(2): 2000. 93–114.

42. Pagal apžvalgą Aalberg, T., Strömbäck, J., & de Vreese, C. H.. The framing of politics as strategy and game: A review of concepts, operationalizations and key findings. *Journalism*, 13(2), 2012. 164 p.
43. Strömbäck, Jesper & Luengo, Oscar. Framing and Election News coverage in Spain and Sweden, 2019. 83 p.
44. Patterson, Thomas E. *Out of Order*. New York: Vintage, 2000. The United States: News in a Free-Market Society. In *Democracy and the Media: A Comparative Perspective*, edited by R. Gunther and A. Mughan. New York: Cambridge University Press, 1994.
45. Conboy, Martin. *Journalism in Britain: A Historical Introduction*. London: Sage, 2011. 99 p.
46. Hallin, Daniel C. *We Keep America on Top of the World*. New York: Routledge, 1994. 25 p.
47. Irwin GA and Van Holsteyn JJM What are they waiting for? Strategic information for the late deciding voters. *International Journal of Public Opinion Research* 20(4): 2008. 483–493 p.
48. De Vreese CH and Semetko HA Cynical and engaged: Strategic campaign coverage, public opinion and mobilization in a referendum. *Communication Research* 29(6): 2002. 615–641 p.
49. Patterson, *Out of Order*, 1960-92; Center for Media & Public Affairs, 1996; Pew Research Center, 2000-2012 m.; Media Tenor, 2016 m. Neutralios istorijos neįtraukiamos. Procentai atstoja dviejų savo partijų rinkimuose nominuotų kandidatų vidurkį.
50. Zaller, John A *New Standard of News Quality: Burglar Alarms for the Monitorial Citizen*. *Political Communications* 20: 2003. 122 p.
51. Pan, Zhongdang & Kosicki, Gerald.. Framing Analysis: An Approach to News Discourse. *Political Communication - POLIT COMMUN*. 10. 1993. 57 p.
52. Amos Tversky and Daniel Kahneman. The framing of decisions and the psychology of choice. *Science* 211, 4481, 1981 m. 453–458 p.
53. Reese, S. D.. ”Prologue – Framing Public Life: A Bridging Model for Media Research”, 2001.
54. Neuman, W. R., Just, M. R., & Crigler, A. N. *Common knowledge. News and the construction of political meaning*. Chicago: The University of Chicago Press, 1992.
55. Hertog, J. K., & McLeod, D. M., A multiperspectival approach to framing analysis: A field guide. In S. D. Reese, O.H. Gandy, & A. E. Grant (Eds.), *Framing public life* (pp. 139–162). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum, 2001.
56. Vliegthart, R., and L. van Zoonen. “Power to the Frame: Bringing Sociology Back to Frame Analysis.” *European Journal of Communication* 26 (2): 2011. 101–115 p.
57. Aalberg, T., Strömbäck, J., & de Vreese, C. H.. The framing of politics as strategy and game: A review of concepts, operationalizations and key findings. *Journalism*, 13(2), 2012. 163 p.
58. Matthes, Jörg & Kohring, Matthias. The Content Analysis of Media Frames: Toward Improving Reliability and Validity. *Journal of Communication*, 58, 2008. 258 p.
59. Van Gorp, B. Where is the frame? Victims and intruders in the Belgian press coverage of the asylum issue. *European Journal of Communication*, 20, 2005. 503 p.
60. Price, V., & Tewksbury, D. News values and public opinion. A theoretical account of media priming and framing. In G. Barnett & F. J. Boster (Eds.), *Progress in communication science*. Greenwich. CT: Abiex, 1997. 488 p.

61. Tankard, J. W.. The empirical approach to the study of media framing. In S. D. Reese, O. H. Gandy & A. E. Grant (Eds.), Framing public life. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum, 2001. 95–106 p.
62. Brewer, P. R., & Sigelman, L.. Political Scientists as Color Commentators: Framing and Expert Commentary in Media Campaign Coverage. Harvard International Journal of Press/Politics, 7(1), 2002. 23–35 p. Pasiukiama:
<https://doi.org/10.1177/1081180X0200700103>
63. Cappella, Joseph A., and Kathleen Hall Jamieson. Spiral of Cynicism. New York: Oxford University Press, 1997 m.
64. Fallows, James. Breaking the News. New York: Vintage, 1997 m.
65. Jensen, Lars Christian. (2012). Politics as a Game in Danish Newspapers. Sonderborg Papers in Linguistics and Communication.
Pasiukiama:
https://www.sdu.dk/~media/Files/Om_SDU/Institutter/Ifki/SPLC/Student%20files/Politics%20as%20a%20Game%20in%20Danish%20Newspapers.pdf

Kiti šaltiniai

1. „Kantar TNS“ Metinė medijų tyrimų apžvalga, 2018.
Pasiukiama:
http://www.tns.lt/data/files/Metines_apzvalgos/KANTAR_Metin%C4%97_medij%C5%B3_tyrim%C5%B3_ap%C5%BEvalga_2018.pdf
2. Gitano Nausėdos citavimas 15min.lt portale: „Anot jo [G. Nausėdos], abi problemas būtų galima spręsti didinant mokesčių surinkimo bazę, jis apgailestavo, kad Vyriausybė neieškojo būdų, kaip kompensuoti praradimus dėl mažesnio darbo apmokestinimo kitais, pvz., automobilių ar NT mokesčiais.“
Pasiukiama: <https://www.15min.lt/verslas/naujiena/finansai/gitanas-nauseda-ivertino-biudzeta-proverzio-tikėtis-neverta-o-gresmes-auga-662-1048096>
3. Pew“ tyrimų centro duomenys, laikotarpyje nuo 2011 m. lapkričio iki 2012 m. balandžio 15 d. Pasiukiama (6 p.):
<https://www.pewresearch.org/wp-content/uploads/sites/8/legacy/2012PrimaryCampaignReport.pdf>
4. 2018 m. sausio 11-20 d. vykdyta „Vilmorus“ apklausa. Publikuota:
<https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/243854/naujaisi-prezidentiniai-reitingai-vel-sumaise-kortas-tai-s-skvernelis-ar-i-simonyte>
5. Pranešimas Lrt.lt portale. Prieiga:
<https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/241586/s-skvernelis-sieks-prezidento-posto-neturiu-ko-bijoti>
6. „Pew“ tyrimų centro duomenys, laikotarpyje nuo 2011 m. lapkričio iki 2012 m. balandžio 15 d. Pasiukiama (4 p.):
<https://www.pewresearch.org/wp-content/uploads/sites/8/legacy/2012PrimaryCampaignReport.pdf>
<https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1464884911427799>
7. „Kantar TNS“ žiniasklaidos tyrimų apžvalga 2017. Pasiukiama:
http://www.tns.lt/data/files/Metines_apzvalgos/Kantar_TNS_Metin%C4%97_%C5%BEiniasklaidos_tyrim%C5%B3_ap%C5%BEvalga_2017m.pdf

8. LR Kultūros ministerijos užsakymu „Spinter“ atliktas tyrimas, 2017 m. 12 p. Pasiengiama: http://lrkm.lrv.lt/uploads/lrkm/documents/files/Ziniasklaidos_vartojimas12_galutine.pdf
9. „Kantar TNS“ populiariausių 2018 m. spaudos leidinių penketukai. Prieiga: <http://www.tns.lt/lt/news/kantar-tns-populiariausiu-2018-m-spaudos-leidiniu-penketukai/>
10. Pew Research Center. (2007). The invisible primary—invisible no longer. Retrieved from <http://www.journalism.org/node/8187>

Pateiktos ištraukos iš „Lietuvos ryto“

1. 2019-03-20 numeris, „Prisiminė karus ir nuogą karalių“, 3 p.
2. 2019-05-03 numeris, apklausa, 2 p.
3. 2019-04-06, „Aukoja kandidatams“, 3 p.
4. 2019-01-30 numeris, „Valdžios smogikai – ir iš opozicijos“, 30 p.
5. 2019-02-02 numeris, karikatūra, 2 p.
6. 2019-01-18 numeris, „Premjeras atsivėrė Rusnės seniūnei“, 3 p.
7. 2019-02-13 numeris, „Dienos skaičius“, 1 p.
8. 2019-03-29 numeris, „Dienos skaičius“, 1 p.
9. 2019-02-19 numeris, „Kliūčių ruože – 14 vyrų ir 1 moteris“, 3 p.
10. 2019-03-09 numeris, „Lietuvos ryto savaitė“, 3 p.
11. 2019-05-03 numeris, „Prieš rinkimus kyla įtampa“, 3 p.
12. 2019-05-03 numeris, „Prieš rinkimus kyla įtampa“, 3 p.
13. 2019-04-10 numeris, „Laiko ženklai“, 2 p.
14. 2019-02-02 numeris, „Lietuvos ryto“ savaitė, 2 p.
15. 2019-04-20 numeris, 4 p.
16. 2019-04-20 numeris, 4 p.
17. 2019-01-19 numeris, „Ketina siūlyti kitokį kelią“, 3 p.
18. 2019-01-29 numeris, „Apačių kandidatų grūstynės“, 2 p.
19. 2019-03-30 numeris, „Lietuvos ryto savaitė“, 2 p.
20. 2019-04-20 numeris, 4 p.
21. 2019-05-03 numeris, „Prieš rinkimus kyla įtampa“, 3 p.
22. 2019-04-13 numeris, „9 kandidatai“, 8 p.
23. 2019-02-02 numeris, „Be kaukės“, 4 p.
24. 2019-02-13 numeris, „Laiko ženklai“, 2 p.
25. 2019-03-30 numeris, „Rusiški pinigai Lietuvoje nekvepia“, 3 p.
26. 2019-03-30 numeris, „Savo lizdo nekeistų į valdišką inkilą Turniškesė“, 7 p.

27. 2019-03-16 numeris, „Dienos sakinyš“, 1 p.
28. 2019-01-19 numeris, 3 p.
29. 2019-03-23 numeris, „Ar tiesa, kad lietuvis rinkėjas durnesnis už kitas rūšis?“, 9 .

Priedai

Priedas nr. 3. Išsamūs analizės duomenys

Stulpelis	Pilnas pavadinimas
D	Dominuojantis rėmas
Ž	Žaidimo rėmas
P	Problemos rėmas
L	Lyderystės rėmas
K	Kitas rėmas
AI	nas ar interpetacinis straipsr
T	Tonas
Y	Yra
N	Nėra
NT	Neutralus
NG	Neigiamas
TG	Teigiamas
PŠ	Pašiepiantis

13 grafikas: tyrimo lentelės legenda.

Eilės nr.	Data	Mėn.	Sav.	Pranešimo pavadinimas	Bendras pranešimas								G. Nausėda							S. Skvernelis							I. Šimonytė							Pastabos
					D	Ž	P	L	K	AI	T	D	Ž	P	L	K	T	D	Ž	P	L	K	TG	D	Ž	P	L	K	T					
1	2019-01-18	1	1	njeras atsivėrė Rusnės seni	Ž	Y	Y			A	NG	Ž	Y			A	NG	Ž	Y	Y			A	NG	Ž	Y			A	NG				
2	2019-01-19	1	1	„Lietuvos ryto“ savaitė	Ž	Y				I	NT							Ž	Y															
3	2019-01-19	1	1	Ketina siūlyti kitokį kelią	Ž	Y		Y		A	NG							Ž	Y		Y			N										
4	2019-01-19	1	1	Karikatūros	PŠ					I	NT																							
5	2019-01-26	1	2	„Lietuvos ryto“ savaitė	Ž	Y				A	NT							Ž	Y					NT										
6	2019-01-26	1	2	ir I. Šimonytė – sūpuoklės	Ž	Y				A	NT	Ž	Y					NT						NT	Ž	Y				Tik vienas sakiny				
7	2019-01-29	1	2	Apačių kandidatų grūstynės	P	Y	Y	Y		I	NG							P	Y	Y	Y			NG						Daug ironijos				
8	2019-01-29	1	2	inkas valstiečius lygino su š	Ž	Y				A	NT							Ž	Y		Y			NT										
9	2019-01-30	1	2	Laiko ženklai	Ž	Y				I	NT							Ž	Y		Y			NT	Ž	Y		Y		NT				
10	2019-01-30	1	2	džios smogikai – ir iš opozic	Ž	Y				I	NT	Ž	Y					NT	Ž	Y				NT										
11	2019-02-02	2	3	„Lietuvos ryto“ savaitė	L					I	NT							L			Y			TG										
12	2019-02-02	2	3	Karikatūra	PŠ	Y		Y	Š, MEIL	I	NT	Ž	Y		PŠ			NT	L		Y			NT	Ž	Y		PŠ		NT				
13	2019-02-02	2	3	Be kaukės	P		Y	Y		I	NG	P		Y	Y			TG	L		Y			NT	L		Y	Y		NG				
14	2019-02-05	2	3	Pildosi ir kairė pusė	Ž	Y	Y			A	NG							P	Y	Y				NG										
15	2019-02-05	2	3	Rems S. Skvernelį	Ž					A	NT													NT										
16	2019-02-06	2	3	Laiko ženklai	P		Y			I	NT							P		Y				NT										
17	2019-02-06	2	3	Pristatė komandą	Ž	Y				A	NT	Ž	Y					NT													Redakcijos nuomonė			
18	2019-02-07	2	3	identės mosto – valdžių kak	P	Y	Y			A	NT							P	Y	Y				NT										
19	2019-02-09	2	4	„Lietuvos ryto“ savaitė	Ž	Y				I	NT	Ž	Y					NT	Ž	Y				NT	Ž	Y				NT				
20	2019-02-12	2	4	Pakilai prieš Sistemą – krisi	Ž	Y				I	NT	Ž	Y					NT	Ž	Y				NT	Ž	Y				NT				
21	2019-02-12	2	4	ertyrai jaukia valstiečių pla	Ž	Y				I	NT							Ž	Y					NT										
22	2019-02-13	2	4	Dienos skaičius	Ž	Y				A	NT	Ž	Y					NT	Ž	Y				NT	Ž	Y				NT				
23	2019-02-13	2	4	Laiko ženklai	Ž	Y				I	NT							Ž	Y					NT										
24	2019-02-13	2	4	Suaktyvėjęs politikas erzina	Ž	Y				I	NT	Ž	Y		Y			NT	Ž	Y		Y			NT									
25	2019-02-13	2	4	Iššivadino išdavikais	Ž	Y				I	NT							Ž	Y					NT										
26	2019-02-19	2	5	ičių ruože – 14 vyrų ir 1 mot	Ž	Y				A	NT	Ž	Y					NT	Ž	Y				NT	Ž	Y				Daug straipsnių apie politikų tarpusav				
27	2019-02-20	2	5	Laiko ženklai	Ž	Y				I	NT	Ž	Y					NT	Ž	Y				NT	Ž	Y				NT				
28	2019-02-23	2	6	trijų pirmūnų rinkėjai pasi	Ž	Y				I	NT	Ž	Y					NT	Ž	Y				NT	Ž	Y				NT				
29	2019-03-01	3	6	lųjų kare – hibridinės opera	Ž	Y				I	NT	Ž	Y					NT	P	Y	Y			NT	Ž	Y				NT				
30	2019-03-02	3	7	„Lietuvos ryto“ savaitė	Ž	Y				I	NT							Ž	Y					NT										
31	2019-03-09	3	8	„Lietuvos ryto“ savaitė	Ž	Y				I	NT	Ž	Y					NT	Ž	Y				NT	Ž	Y				NG				
32	2019-03-13	3	8	Liko 13 pretendentų	Ž	Y				A	NT	Ž	Y					NT	Ž	Y				NT	Ž	Y					tės iniciatyva jai klusni Viešųjų pirkimų tarnybos vadovė D. Vilytė paskelbė, ka			
																															o“ ir kitų rinkimų komitetų šali			

14 grafikas: tyrimo pranešimai iki 1–32 nr.

Eilės nr.	Data	Mėn. Sav.	Pranešimo pavadinimas	Bendras pranešimas				G. Nausėda				S. Skvernelis				I. Šimonytė				Pastabos					
				Ž	Y			A	NT	Ž	Y			A	NT	Ž	Y				A	NT			
32	2019-03-13	3	8	Liko 13 pretendenti	Ž	Y			A	NT	Ž	Y			A	NT	Ž	Y			A	NT			
33	2019-03-14	3	8	Skvernelis bandys sklaityti m	Ž	Y	Y	Y	A	NT			Y	Y											
34	2019-03-16	3	9	Karikatūra	PŠ	Y			PŠ, MEIL	I	NT	PŠ			MEIL	NT	PŠ			MEIL	NT		Ja klausė, ar būsiu trečias“. R. k		
35	2019-03-16	3	9	arnuoti žodžiai – iš pirmų lū	L			Y	A	NG			Y				L			Y			uo pačiu laiku“ – Seimo pirmininkas V. Pranciškis teigė, kad nėra reikalo iešk		
36	2019-03-16	3	9	Be kaukės	P		Y		I	NT			Y			I	NT						Kalbama apie S. Skvernelio kaip premjero veiklą, sutapatinant ją su galim		
37	2019-03-20	3	9	isiminė karus ir nuoga kara	L	Y		Y	A	NT	L	Y		Y		A	NT	L	Y	Y		A	NT	si su rinkimais, pasižymi bandy	
38	2019-03-23	3	10	Naudingos atliekos	L			L	I	NG				L			L						tyra: – Jei Skvernelis nebus išrinktas.. Ką jis veiks? – Patruliuos gatvėj su gumin		
39	2019-03-23	3	10	prezidentus pirmoji trijulė	Ž	Y			A	NT	Ž	Y				A	NT	Ž	Y						
40	2019-03-23	3	10	lietuvius rinkėjas durnesnis	L		Y	Y	PŠ	I	NG			Y	Y	PŠ	I	NG						pavaldiniui nė delnu per ausis nevalia bus pliaukštelt. Mane visi žurnaliūgos ši	
41	2019-03-26	3	10	ai kuria laužą prezidentės s	P		Y		A	NT													no) dėl savo kaip premjero aktualumo: „Matyt, R. Masiulis iki šiol politikos užk		
42	2019-03-28	3	10	Laiko ženklai	P		Y		A	NT			Y			A	NT								
43	2019-03-29	3	10	Dienos skaičius	Ž	Y			A	NT	Ž	Y				A	NT	Ž	Y					kozaitis, V. Mazuronis, G. Naus	
44	2019-03-30	3	11	„Lietuvos ryto“ savaitė	P	Y	Y		A	NT	Ž	Y					NG	Ž	Y					ai, nes gauna eterio kaip premj	
45	2019-03-30	3	11	iški pinigai Lietuvoje nekv	P		Y		A	NG	P		Y			A	NG							Kuomet kalba eina apie Nausėdą, neretai paminimas jo	
46	2019-03-30	3	11	nekeistų į valdišką inkilą T	L			Y	NIO GY	I	NT	L			Y	NIO GY	I	NT	L					ia per materialią mokesčių mol	
47	2019-04-04	4	11	ų maiše turguje – netikėta	P		Y		ŽMONI	I	NG	P		Y		ŽMONI	I	NT							
48	2019-04-05	4	11	Patvirtino 6 kandidatus	Ž	Y			A	NT	Ž	Y					A	NT	Ž	Y					
49	2019-04-06	4	12	„Lietuvos ryto“ savaitė	P		Y			NG			Y				I	NG						konfliktą su Lietuvos banko vadovu V. Vasiliausku „Kaip elgiasi kandidatas į p	
50	2019-04-06	4	12	Aukoja kandidatams	Ž	Y				NT	Ž	Y						NT	Ž	Y				ų (pastariesiems dviem kandic	
51	2019-04-06	4	12	imynais, kol pražiopsojo atomo monstra					PER TRUMPAS;	A	NT													Baltarusijos valdžios atstovus bent jau pasirinkti kitą AE statybų vietą. Deja, tai	
52	2019-04-10	4	12	Laiko ženklai	P	Y	Y		I	NT	P	Y	Y				I	NT	P	Y	Y				batų dalyviai, pagal reitingus e:
53	2019-04-10	4	12	ultas krizės tyrėjas kontrata	L			Y	A	NT	L			Y			A	NT	L			Y			p jau labai trumpas paminėjir
54	2019-04-10	4	12	te – ir 5 naujokai, ir 4 jau pa	Ž	Y			A	NT	Ž	Y					A	NT	Ž	Y					ipsnis, akivaizdus žaidimo rėn
55	2019-04-11	4	12	Generolas pasiaiškino	P		Y		A	NG	P		Y				NT								
56	2019-04-12	4	12	Laiko ženklai	P		Y		I	NT	P		Y				NG	P	Y	Y					
57	2019-04-12	4	12	Karikatūra	PŠ				PŠ	I	NT											Y		rai atpažįstamą švarkelį, o prieš ją – kandidatų į pre:	
58	2019-04-12	4	12	inimų fejerverkai – vis ryšk	P		Y		A	NT	P		Y				A	NT	P		Y				iesiogiai, be inpretacijų par
59	2019-04-13	4	13	ūra praneša: devyni vilkai v	Ž	Y			I	NT	Ž	Y					I	NT	Ž	Y					į kandidatų rinkimines kampa
60	2019-04-13	4	13	„Lietuvos ryto“ savaitė	P		Y			NG			Y					NG						o pristatyta Vyriausybės veiklos ataskaito, o S. Skvernelis eilinį sykį straipsnyje	
61	2019-04-13	4	13	Be kaukės	P		Y		I	NT	P		Y				I	NT	P		Y				žiausiai pastebimas nuomo
62	2019-04-13	4	13	9 kandidatai	Ž	Y		Y	A	NT	Ž	Y		Y			A	NT	Ž	Y		Y			
63	2019-04-16	4	13	Dienos sakiny	P		Y			NG	P		Y												
64	2019-04-17	4	13	Karikatūra	PŠ				PŠ	I	NT											PŠ			raiko ant lentos kreida surašyti kandic
65	2019-04-17	4	13	s devyneto debatų blynas –	P		Y		A	NG	P		Y				A	NG	P		Y				Interviu su politologu

15 grafikas: tyrimo pranešimai iki 33–65 nr.

Summary in English

This paper analyzes the framing of presidential candidates of the 2019 Lithuanian election.

The paper first reviews the academic literature on the relationship between society, politicians and media to prove their intertwined and interdependent relation. It also raises a point on how the role and attitude of the media has evolved: not only journalists have a wider range of functions and provide significantly more interpretive type of news messages rather than descriptive, but it is also suspected that because of the changed media attitude towards politicians, the general public's trust of them may be in decline. Therefore, there is little doubt that the media has extensive influence in our lives and should be studied from various angles.

One of the most popular of such angles is the framing theory. This theory, first proposed by E. Goffman, is interested in studying what angles does the media use to portray subjects. Although the theory is wide and has a lot of approaches and operationalizations, the general principle stays the same, which, according to R. Entman is "selecting some aspects of a perceived reality and making them more salient in a communicating text, in such a way as to promote a particular problem definition, causal interpretation, moral evaluation, and/or treatment recommendation for the item described." It's like a magician's show: to keep our eyes focused on one thing while not noticing something happening elsewhere.

The 2019 Lithuanian presidential election is fairly expected to be a period of high public interest, therefore to have exceptionally large flows information reflecting the newest media trends. It is thus an ideal period for an electoral framing analysis.

Newspapers are among media channels with the freshest information and opinions articles. Since they still reach a vast audience of people and its readership has actually grown during the past year, the printed version of "Lietuvos rytas" was chosen to analyze, with its average issue reaching almost 190 thousand Lithuanian people.

4 tasks were defined in order to answer the main question of the paper: How does "Lietuvos rytas" frame 2019 Lithuanian presidential candidates?" Naturally, the main objective is to discover the answer to this research question. The tasks are to review the academic literature on media-public-politician relationship; present the framing theory; define the research methodology; and carry out quantitative and qualitative frame and content analysis.

3 most popular candidates based on national polls were selected: G. Nausėda, S. Skvernelis and I. Šimonytė. In 15 weeks of research, 77 news messages were selected to analyze based after passing keyword selection. Using the deductive approach, 3 frames were defined: the game frame, the issue frame and the leadership frame. An additional frame was defined inductively in the course of research: the mockery frame.

The quantitative research, in alignment with previous literature, found that the most popular frame of the election is the game frame. It was the dominant frame in 51% of the messages and was found in some form in 60% of the messages. Other frames only started to appear more often after the 2019 municipality election was over. In terms of tone, the candidates were presented in a similar fashion: mostly neutral or negative, S. Skvernelis being the most mentioned candidate (largely because he was being mentioned both as the PM and as a presidential candidate in the same article, thus gaining “free presidential airtime”).

The qualitative analysis found that journalists often try to keep the course of a message with a focus on “who will win”. That is especially apparent in their interviews. The game frame was detected in poll publishing, procedural news (e. g. how many candidates registered for the election so far) and expert interviews. There weren’t apparent differences of game frame among individual candidates, except that S. Skvernelis’s game frame was often accompanied by the issue frame. This frame was usually met in the editor’s comment section, where it was also the most comprehensive. The issue frame was also sometimes initiated not by the media, but by inter-conflicts among politicians, which would mean discussing a public issue. The issue frame was dominated by S. Skvernelis, because “Lietuvos rytas” tended to compare his current work-at-hand as a PM to his hypothetical presidency. He was also being mentioned thanks to frequent mentioning of the ruling LVŽS party. In terms of content, G. Nausėda was criticized for having poorly defined his views (thus probably contributing to his lack of problem frame messages, which, at its root, would need something to comment about) while I. Šimonytė’s lack of problem frame might be due to her unofficial membership of the TS-LKD party. Finally, the leadership frame was mostly interested in things that are connected to public or tax payer’s interest: like candidate’s opinions on Turniškės presidential residency. Professional background of the candidates was also being discussed. The mockery frame was the most down-to-earth, using analogies such as relationship or love in its delivery. It was seen in caricatures and satirical articles. Another conclusion coherent with academic literature is that the most popular (according to polls) candidates enjoyed a more frequent mentioning than the less popular ones.

The value of this research would increase with future election framing studies of different Lithuanian media channels.